

Industriemonitor

Jaargang 7 – februari 2003

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2002-2003	= 2002 tot en met 2003
2002/2003	= het gemiddelde over de jaren 2002 tot en met 2003
2002/'03	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2002 en eindigend in 2003
1991/'92-2002/'03	= boekjaar enz. 1992/'93 tot en met 2002/'03

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers Utrecht

Inlichtingen

Tel. (045) 570 70 70
Fax (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2003.
Bronvermelding is verplicht.
Vereenvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten.

Prijs: € 94,80 per jaar (11 nummers)

Losse nummers € 12,80

Kengetal: K-2

ISSN 1384 - 6965

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Industrie totaal

Nederland en de industrie 5

Industrie per branche

Voedings- en genotmiddelenindustrie 9
Textiel-, kleding- en lederindustrie 15
Papier- en grafische industrie 21
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie 27
Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie 33
Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie 41

Gepubliceerde artikelen

46

Gepubliceerde producttabellen

47

Informatieservice

48

Alfabetische begrippenlijst

49

Andere CBS-publicaties

52

Nederland en de industrie

Het beeld van de Nederlandse economie is nauwelijks veranderd: somberheid is troef en de vooruitzichten zijn in nevelen gehuld. Er zijn zowel enkele positieve als negatieve signalen. In november is de industriële productie ongeveer gelijk gebleven. De omzet is in deze maand licht gedaald. Bij de producenten is de stemming in januari weer iets verslechterd. Voor het eerste kwartaal van 2003 verwachten de ondernemers een lichte afname van de bedrijvigheid, hogere verkoopprijzen en een daling van de personeelsomvang.

Economie iets meer gegroeid

De economische groei in het derde kwartaal van 2002 is wat hoger uitgekomen dan bij de eerste raming was berekend. Het volume van het bruto binnenlands product (BBP) is 0,5 procent groter dan in hetzelfde kwartaal van 2001. Dit groeicijfer blijft relatief laag. In het derde kwartaal is het volume van de bruto toegevoegde waarde van de industrie 0,3 procent lager. Deze daling is veel minder groot dan in de voorgaande twee kwartalen. Het vertrouwen van de consumenten is weer terug bij af. Het bescheiden herstel in november en december vorig jaar is in januari volledig teniet gedaan. Ook de stemming bij de producenten is in januari verslechterd en ligt nu ongeveer op hetzelfde niveau als in het najaar van 2001. De inflatie (3,2 procent) is in december even hoog als in november. In het vierde kwartaal is het aantal werklozen zesduizend hoger dan in het derde kwartaal.

Omzet industrie daalt licht

Vergeleken met november 2001 is de omzet in november vorig jaar met ruim 2 procent gedaald. De binnenlandse omzet is maar een fractie afgenomen, de buitenlandse omzet is echter met ruim 4 procent gedaald. Twee factoren hebben op de omzet van november 2002 een tegengesteld effect gehad. De hogere afzetprijzen hebben de omzet positief beïnvloed. De afzetprijzen stijgen gemiddeld met 2,6 procent. Daarentegen telt november in 2002 een werkdag minder dan in 2001. Gecorrigeerd voor de stijging van de afzetprijzen en de werkdag minder daalt het volume van de gemiddelde dagomzet met nog geen half procent. Op de binnenlandse markt is er sprake van een stijging van ruim 2 procent, op de buitenlandse markt van een daling van ruim 2 procent.

Productie is niet verder gedaald

De industrie heeft in november vorig jaar 0,1 procent meer geproduceerd dan in november 2001. Het is voor het eerst sinds augustus 2001 dat het volume van de gemiddelde dagproductie niet lager is dan een jaar eerder. Voor het bepalen van omslagen van een trend kan het beste worden gekeken naar seizoengecorrigeerde cijfers. Vergeleken met oktober vorig jaar is de productie, na correctie

voor seizoeninvloeden, in november met 3,2 procent gestegen. In september en oktober was er nog sprake van productiedalingen ten opzichte van de vorige maand. Het is echter nog te vroeg om te spreken van een omslag.

Orderontvangst zijn licht afgenomen

Uit de Conjunctuurtest van januari blijkt dat de orderontvangsten in december iets zijn afgenomen ten opzichte van november. Er zijn met name minder orders uit het binnenland ontvangen. De index van de orderpositie stijgt niettemin van december op januari met 0,1 indexpunt naar 92,6 (juli 2000=100). Het oordeel van de ondernemers over de orderpositie is evenwel verder verslechterd.

Producenten zijn weer iets somberder

Het producentenvertrouwen, de stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie, is in januari weer iets afgenomen. Het vertrouwen daalt met 2,5 punten tot -4,4. De daling komt vooral door de mindere verwachtingen van de ondernemers ten aanzien van de bedrijvigheid in het eerste kwartaal en het hierboven reeds genoemde verslechterde oordeel over de orderpositie.

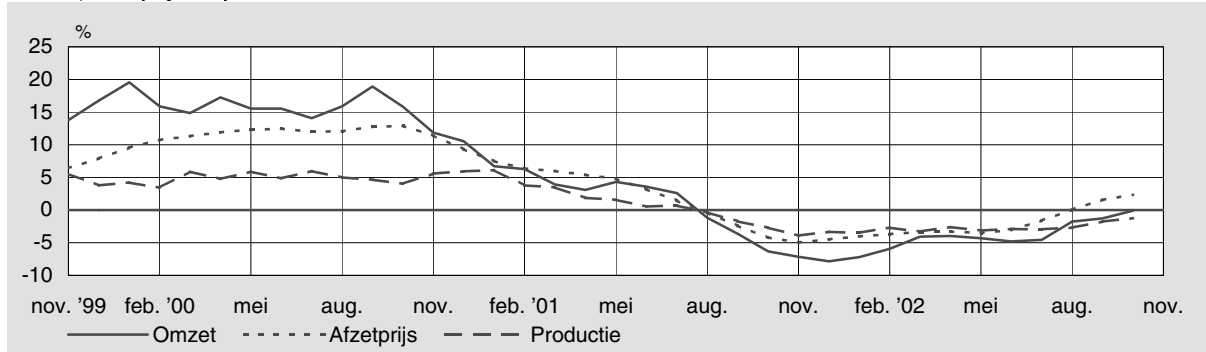
Van november op december is de bedrijvigheid licht afgenomen. Dit is gebruikelijk voor de tijd van het jaar. De bezettingsgraad van het machinepark is in het vierde kwartaal 2002 afgenomen met 0,6 procentpunt tot 82,3. Al geruime tijd geeft een op de vijf ondernemers aan dat onvoldoende vraag naar hun producten de belangrijkste productiebelemmering is. De concurrentiepositie is volgens de ondernemers in het vierde kwartaal van vorig jaar nauwelijks gewijzigd. Per saldo vindt circa 6 procent van de ondernemers de voorraden gereed product nog te groot, gelet op de verwachte afzetontwikkeling.

Verwachtingen

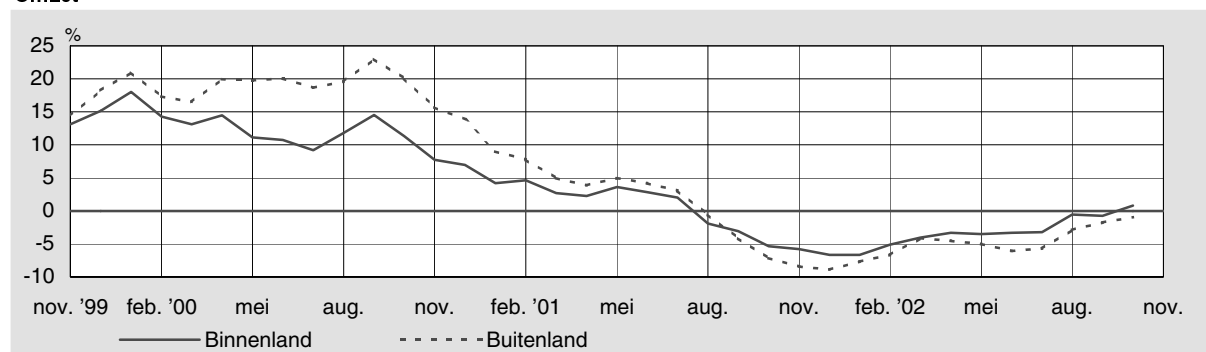
De ondernemers in de industrie verwachten voor het eerste kwartaal 2003 een lichte afname van de bedrijvigheid. Voorts voorzien zij iets hogere verkoopprijzen. Per saldo verwacht achttien procent van de ondernemers een daling van de personeelsomvang in deze periode. Dit was ook vorige maand het geval.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

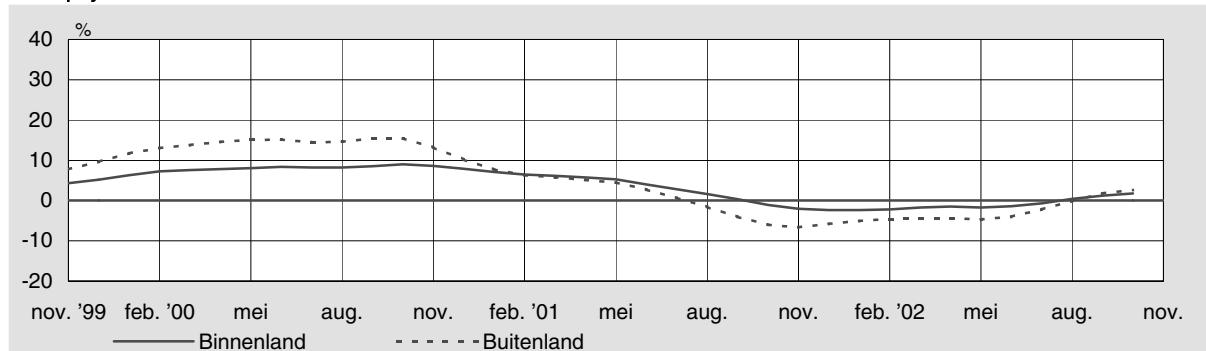
Omzet, afzetprijs en productie

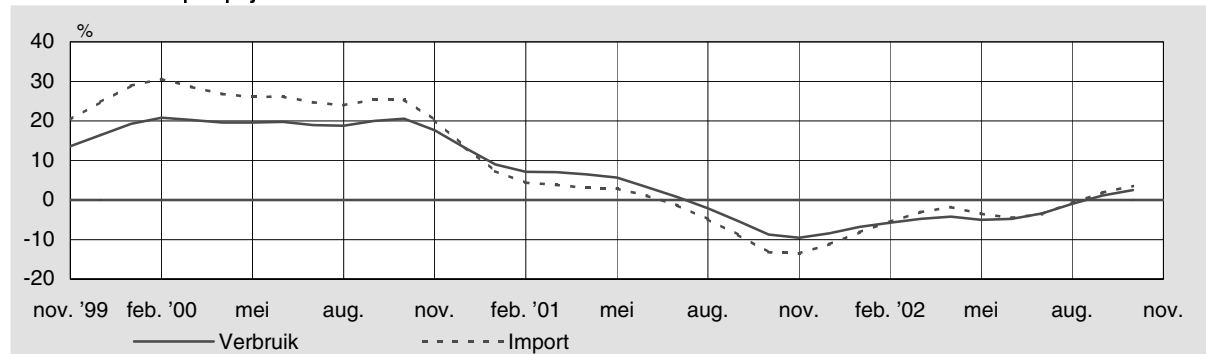
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sept.	okt.	nov.	
1995=100													%
Industrie													
Omzet (waarde)		136,3	136,4	131,9	137,2	134,9	129,6	144,1	139,6	137,1	144,9	136,3	-2,4
binnenland		131,5	131,3	125,7	133,1	131,1	125,1	141,3	134,4	133,8	140,7	133,9	-0,4
buitenland		140,8	141,3	137,8	141,1	138,6	133,8	146,9	144,5	140,0	148,9	138,6	-4,1
Ontvangen orders (waarde)		141,1	146,6	127,6	130,9	137,4	124,1	134,3	130,5	127,4	135,2	.	0,6
binnenland		137,3	143,2	124,1	124,6	133,8	118,4	133,8	126,1	122,2	135,0	.	0,9
buitenland		143,3	148,6	129,6	134,5	139,5	127,5	134,7	133,1	130,4	135,3	.	0,5
Afzetprijs		114,1	115,7	115,4	112,3	114,1	115,5	113,3	112,2	116,9	117,0	115,0	2,6
binnenland		110,4	113,4	113,3	111,2	113,0	113,8	112,0	111,0	114,6	114,5	113,3	2,1
buitenland		116,5	117,1	116,8	113,0	114,8	116,6	114,1	112,9	118,3	118,5	116,1	2,8
Verbruiksprijs		121,9	121,9	122,0	116,5	119,3	120,8	117,9	116,0	122,9	122,5	119,2	2,8
import		132,0	127,9	128,8	120,5	127,7	127,8	122,9	119,7	129,8	129,6	124,2	3,7
Productie (volume gemiddelde dag)		114,2	114,4	107,1	115,0	117,5	104,2	113,7	116,9	114,8	112,4	117,0	0,1
Productie (seizoen gecorrigeerd)		114,2	114,4	113,8	112,0	112,6	110,7	109,3	111,3	111,3	108,0	111,5	
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,2	114,4	111,1	117,8	113,0	110,7						-0,3
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	28	23	20	19	17	11						-45,0
ontstaan	1000	114	91	20	18	17	13						-35,0
vervuld	1000	114	98	25	19	19	18						-28,0
Aantal bedrijven ³⁾	1000	45,4	46,1			47,2							
Uitgesproken faillissementen	1	428	503	149	151	142	153						
Aantal werkdagen	1	254	254	65	64	61	66	23	22	21	23	21	
Energieverbruik	PJ	1241	1249	302	324	.	.						
1995=100													
Nederland													
Bruto binnenlands product (volume, mp)		120,0	121,5	117,9	124,4	124,3	118,6						0,5
Gezinsconsumptie (volume)		121,8	123,3	120,5	127,6	126,2	121,8						1,1
Bedrijfsinvesteringen (volume)		132,5	129,2	112,4	135,4	132,5	107,3						-4,1
Invoer van goederen en diensten (volume)		145,2	148,0	144,0	149,2	143,8	142,1						-1,4
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		142,4	144,9	141,0	147,9	139,6	141,1						0,0
Geregistreerde werkloosheid ⁴⁾	1000	2247	1751	141	135	164	172	141	135	177	183	182	
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	203	197	171	164	162	115						-32,7
ontstaan	1000	1018	945	209	194	200	160						-23,4
vervuld	1000	997	986	256	200	216	207						-19,1
Uitzenduren en uren aan derden ⁵⁾	mln uren	365,4	363,2	99,4	90,2	87,4	.						
Aantal bedrijven ³⁾	1000	693,6	714,6			713,7							
Uitgesproken faillissementen ⁶⁾	1	3579	4328	1126	1152	1167	1287						
Energieverbruik	PJ	3050	3146	662	856	.	.						
Consumentenvertrouwen	⁷⁾	24	1	-4	-9	-17	-27	-10	-11	-31	-33	-32	
economische klimaat	⁷⁾	24	-25	-32	-41	-34	-48	-41	-45	-52	-56	-54	
koopbereidheid	⁷⁾	24	15	15	12	-6	-14	12	11	-17	-18	-17	
Consumentenprijsindexcijfers		111,4	116,4	117,0	117,6	120,5	121,0	117,8	117,6	121,8	121,4	121,2	3,1
CBS-koersindex algemeen		937,9	799,0	731,9	677,1	683,7	514,0	654,4	690,3	473,7	463,5	489,0	
Gemiddeld rendement staatsleningen	%	5,34	4,83	4,84	4,50	5,04	4,49	4,51	4,36	4,23	4,28	4,23	

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar²⁾ Jaarcijfer is gemiddelde.³⁾ Stand per 1 januari.⁴⁾ Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.⁵⁾ Uitzenduren volgens overeenkomst "voor de duur van de opdracht" en uren van arbeidskrachten in dienst van het uitzendbureau "voor bepaalde of onbepaalde tijd".⁶⁾ Bedrijven en instellingen.⁷⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-).

Tabel 2.1
Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Industrie .

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		2) 2001	2002	2002				2003	2001			2003	laatste 12 mnd.
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	dec.	jan.	dec.	jan.	
Producentenvertrouwen		-1,1	-1,6						-5,6	-3,8	-1,9	-4,4	-1,6
Orderontvangst vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		-3	1						-10	-4	-2	-3	1
binnenlandse markt		-1	-1						-10	-4	1	-9	-1
buitenlandse markt		-5	1						-10	-2	-5	-1	1
Bedrijvigheid vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		-1	2						-5	-4	0	-5	2
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,1	82,8	83,3	83,0	82,9	82,9	82,3					82,8
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	79	79	80	80	78	78	80					79
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	11	14	13	13	14	15	15					14
tekort aan arbeid	%	5	2	2	2	3	2	1					2
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	2	1	1	2	1					1
overige belemmeringen	%	4	4	3	4	4	3	3					4
Orderpositie	⁴⁾	96,2	93,0						92,8	93,5	92,5	92,6	93,0
Beoordelingen: ⁵⁾													
orderontvangst		-12	-16						-18	-17	-16	-17	-16
orderpositie totaal		-10	-12						-17	-18	-12	-15	-12
orderpositie buitenland		-9	-8						-15	-17	-9	-13	-8
productiecapaciteit		5	8	8	7	7	8	9					8
voorraden gereed product		7	6						9	6	6	6	6
Concurrentiepositie afgelopen 3 mnd													
binnenlandse markt		0	-1	4	1	-3	-1	1					-1
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-2	-1	-2	2	-1	-4	0					-1
buiten Europese Unie		-2	-1	-2	0	0	-3	-1					-1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		-1	3	4	9	6	2	-4					3
bedrijvigheid komende 3 mnd		3	5						-8	-1	-5	-4	5
verkoopprijs komende 3 mnd		2	5						5	2	6	8	5
personeelssterkte komende 3 mnd		-6	-14						-14	-15	-18	-18	-14

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het cijfer heeft betrekking op de laatste maand van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juli 2000 = 100. De orderpositie is gemeten in de eerste helft van de verslagmaand

⁵⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

* Zie kader op deze pagina.

Verslagmaand conjunctuurtest opgeschoven

Met ingang van deze publicatie is de verslagmaand van de conjunctuurtest één maand opgeschoven. Hiermee sluit het CBS aan bij de richtlijnen van de Europese Commissie en ook bij de presentatie van de Nederlandse gegevens door de Europese Commissie. Dit betekent ook dat de eerder gepubliceerde cijfers één maand zijn opgeschoven (bv oktober wordt november). De Europese Commissie deed dit overigens in haar publicaties al langer. De verschuiving is mogelijk door het karakter van de vragenlijst.

In de conjunctuurtest wordt aan ondernemers gevraagd naar de realisaties over de afgelopen periode, de verwachtingen voor de komende periode en naar hun oordeel op het moment van invullen over bijvoorbeeld de orderportefeuille. De vragenlijsten worden altijd aan het eind van de maand door het CBS verstuurd en in het begin van de daaropvolgende maand door de berichtgevers ingevuld en teruggestuurd.

Tot nu toe was de verslagmaand van de conjunctuurtest ("Volgens de conjunctuurtest van") de maand waarin het enquêteformulier werd verstuurd. Dit is ook de maand waarover de realisaties gevraagd worden. In de nieuwe situatie vanaf januari 2003 is de verslagmaand van de conjunctuurtest de maand waarin het formulier is ingevuld. Dit heeft tot gevolg dat de maand waarop de conjunctuurtest betrekking heeft, verschuift van de maand waarover realisatievragen worden beantwoord naar de maand daarna. Dit is de maand waarin verwachtingen worden uitgesproken en waarin de oordeelsvragen worden beantwoord.

Voedings- en genotmiddelenindustrie

De omzet is in november 2002 lager dan in november 2001 en de afzetprijzen stijgen over dezelfde periode. Doordat november 2002 een werkdag minder had dan het jaar ervoor, komt het volume van de gemiddelde dagomzet toch nog iets hoger uit. In december blijft de bedrijvigheid gelijk en stijgen de verkopen licht, maar de producenten zijn hier in januari 2003 niet beter over te spreken. Voor het eerste kwartaal van 2003 verwachten de ondernemers hogere prijzen te kunnen vragen bij een stabiele bedrijvigheid en buitenlandse afzet.

Omzet blijft stabiel in november

De omzet van de voedings- en genotmiddelenindustrie ligt in november 2002 bijna 2,5 procent lager dan in november 2001. Een kleine omzetstijging op de binnenlandse markt wordt tenietgedaan door een flinke daling van de omzet op de buitenlandse markt.

Ook de afzetprijs ontwikkelt zich op beide markten in tegengestelde richting. De buitenlandse afzetprijs is 3,5 procent hoger dan in november 2001 en op de binnenlandse markt is de afzetprijs 0,9 procent lager.

Na correctie voor dit prijseffect en het werkdageffect (november 2002 telt een werkdag minder dan november 2001) komt het volume van de gemiddelde dagomzet 0,8 procent hoger uit dan in november 2001. Voor de buitenlandse markt is dit volume ruim 4 procent lager en liggen de afzetprijzen hoger. Voor de binnenlandse markt komt het volume van de gemiddelde dagomzet ruim 6 procent hoger uit dan in november 2001.

De marge blijft zich gunstig ontwikkelen door een stijging van de afzetprijs gecombineerd met een daling van de verbruiksprijs met 0,5 procent.

Bedrijvigheid blijft gelijk en verkopen stijgen licht

De Conjunctuurtest van januari 2003 laat zien dat de bedrijvigheid gelijk blijft van november op december. De verkoopstijging voor de voedings- en genotmiddelenindustrie houdt in december aan. De verkopen op de buitenlandse markt stijgen, terwijl gelet op het seizoen een stabilisatie verwacht mag worden. De binnenlandse verkopen blijven stabiel zodat per saldo de totale verkopen licht stijgen.

Stemming over verkopen en afzet verbetert niet

Hoewel de verkopen in december licht toenemen, verslechtert de stemming hierover onder de producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie. Ook over de totale afzet zijn de producenten in de branche niet positiever. Van december op januari vinden ongeveer evenveel ondernemers in de branche hun voorraden gereed product iets te groot gelet op de verwachte afzetontwikkeling.

Bezettingsgraad van de installaties licht omhoog

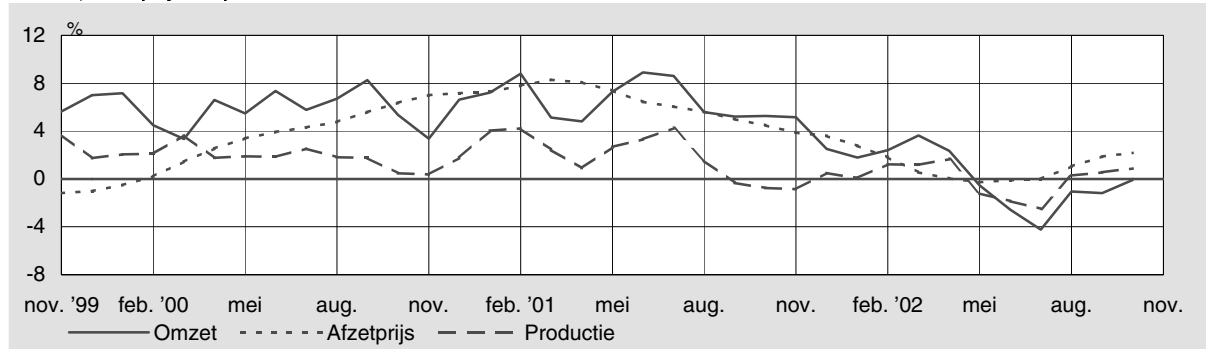
De bezettingsgraad van de productie-installaties in de voedings- en genotmiddelenindustrie ligt in januari 2003 hoger dan in oktober 2002. De bezettingsgraad stijgt 0,5 procentpunt en komt uit op 84,6 procent. De beoordeling van de productiecapaciteit door de ondernemers verandert nagenoeg niet. Wel geven minder ondernemers aan productiebelemmeringen te hebben door een te geringe productiecapaciteit of onvoldoende vraag.

Verwachtingen

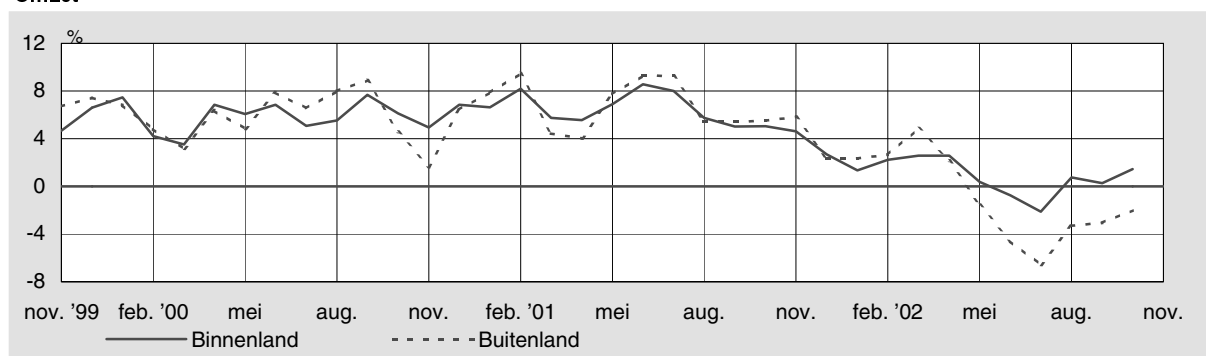
Voor januari tot en met maart 2003 zijn de ondernemers in de voedings- en genotmiddelenindustrie optimistisch gestemd. Ze verwachten hogere prijzen te kunnen vragen bij een gelijkblijvende bedrijvigheid. Normaal gesproken voorzien zij voor deze periode een lichte daling van de bedrijvigheid. Ook voorzien ze dat de buitenlandse afzet niet zal gaan dalen, terwijl een lichte daling op grond van het seizoen verwacht mag worden. De ondernemers in de branche verwachten tenslotte een afname van het aantal werknemers.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

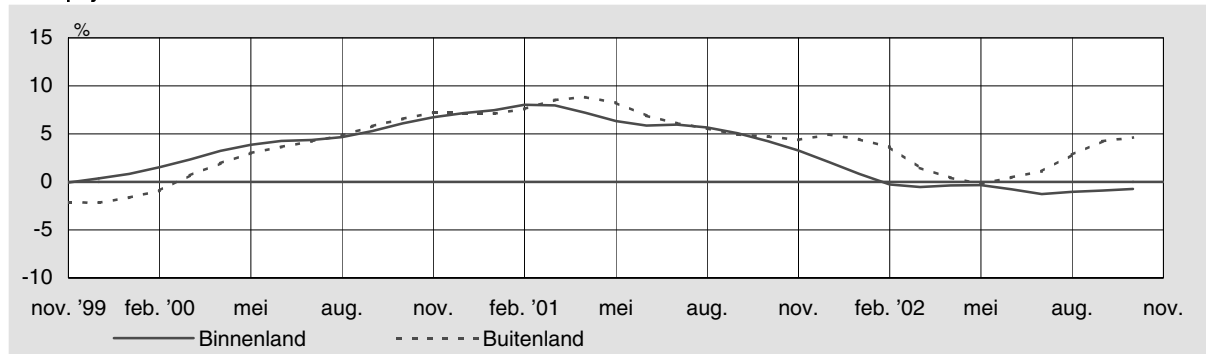
Omzet, afzetprijs en productie

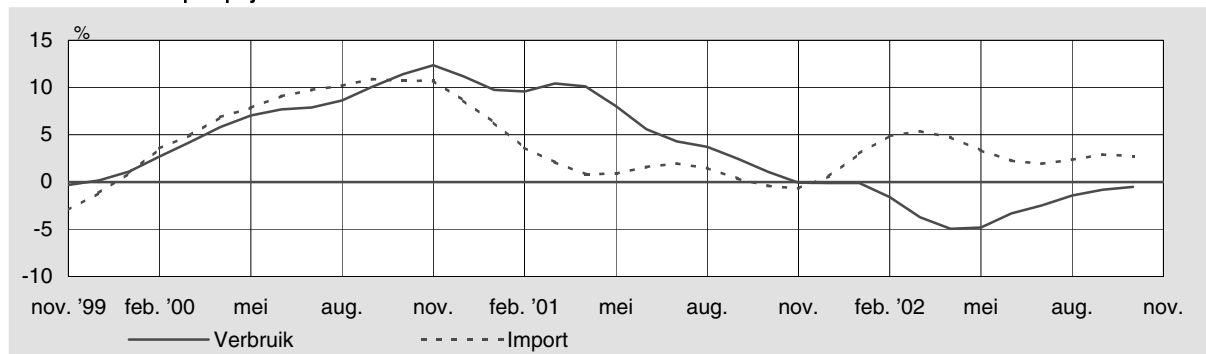
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 2.1

Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

Rekengegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sept.	okt.	nov.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		116,0	123,6	122,9	127,6	123,4	121,5	134,3	131,3	121,3	133,7	128,3	-2,3
binnenland		110,4	117,3	115,4	122,5	117,9	116,2	127,3	124,8	115,6	127,5	125,4	0,5
buitenland		122,9	131,4	132,2	133,8	130,1	127,7	143,0	139,5	127,4	141,3	131,9	-5,4
Afzetprijs		105,5	112,0	112,2	112,9	112,0	113,4	112,7	113,2	115,2	115,5	114,9	1,5
binnenland		104,4	110,4	110,9	110,7	109,7	109,8	111,2	110,8	110,4	110,2	109,9	-0,9
buitenland		106,5	113,3	113,3	114,7	114,0	116,5	114,0	115,3	119,4	120,1	119,4	3,5
Verbruiksprijs		105,8	111,3	111,2	111,3	106,9	109,6	110,9	111,5	111,2	110,6	110,9	-0,5
import		112,5	114,0	115,2	115,1	116,9	118,0	114,9	115,1	117,4	118,6	117,9	2,4
Productie (volume gemiddelde dag)		105,4	107,4	102,7	113,0	108,3	103,0	113,5	116,4	106,4	113,7	117,1	0,6
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		105,3	107,2	108,0	115,4	104,9	109,5						1,4
Aantal bedrijven ²⁾	1000	5,1	5,1			4,9							
Uitgesproken faillissementen	1	38	34	15	8	7	15						
Aantal werkdagen	1	254	254	65	64	61	66	23	22	21	23	21	
Energieverbruik	PJ	101	99	23	30	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 2.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie *

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd.	
		2001	2002	2002				2003	2001	2002		laatste	
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.		dec.	jan.		dec.
Verkoop / orderontvangst vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		1	3						-13	8	7	6	3
binnenlandse markt		5	3						-3	7	8	2	3
buitenlandse markt		-3	1						-21	8	3	8	1
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		0	2						-5	-7	0	3	2
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,8	84,0	84,4	83,8	83,3	84,1	84,6					84,0
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	80	84	83	84	81	82	90					84
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	3	5	2	4	5	6	3					5
tekort aan arbeid	%	5	2	2	2	3	1	1					2
te geringe productiecapaciteit	%	4	4	7	4	3	5	2					4
overige belemmeringen	%	9	6	6	6	8	6	4					6
Beoordelingen:													
verkoop / orderontvangst		-2	-4						-8	-3	2	-2	-4
afzet / orderpositie totaal		-7	-10						-9	-8	-6	-6	-10
afzet / orderpositie buitenland		-5	-7						-12	-8	-5	-3	-7
productiecapaciteit		-1	6	1	2	5	7	8					6
voorraden gereed product		6	6						11	8	5	4	6
Concurrentiepositie afgelopen 3 mnd													
binnenlandse markt		3	6	5	9	0	10	5					6
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-3	-5	-1	-1	-4	-18	2					-5
buiten Europese Unie		-5	-3	-1	-2	-6	-3	-1					-3
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		4	2	11	1	4	0	2					2
bedrijvigheid komende 3 mnd		4	7						-6	-3	3	-3	7
verkoopprijs komende 3 mnd		9	10						9	10	10	18	10
personeelssterkte komende 3 mnd		1	-7						-4	-5	-13	-17	-7

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het cijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

* M.i.v. januari 2003 is de verslagmaand in de Conjunctuurtest één maand opgeschoven (op pagina 8 wordt dit toegelicht)

Tabel 2.3

Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

	Code	2000	2001	2002			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Voedingsmiddelen en dranken	15	35 264	37 478	9 362	9 346	9 130	9 048
w.v.							
Productie en conservering van vlees	15.11	3 916	3 169	728	795	804	774
w.o.							
Kalfs- en rundvlees, hele en halve dieren, voor- en achtervoeten, vers of gekoeld	15.11.11.40	534	302	62	85	96	100
Kalfs- en rundvlees, vers of gekoeld, excl. hele en halve dieren, voor- en achtervoeten	15.11.11.90	713	470	103	129	144	143
Kalfs- en rundvlees, delen, bevroren	15.11.12.00	82	81	21	19	25	23
Varkensvlees, hele en halve dieren, vers of gekoeld	15.11.13.30	476	466	117	115	107	98
Varkenshammen, -schouders en delen daarvan, vers of gekoeld	15.11.13.50	907	839	197	208	190	173
Varkensvlees, delen zoals karbonadenstrengen, buiken, buikspek en voorstukken, vers of gekoeld	15.11.13.90	763	672	151	160	153	143
Varkenshammen, -schouders en delen daarvan, met been, bevroren	15.11.14.50	20	13	3	x	x	x
Varkensvlees, delen daarvan zoals karbonadenstrengen, buiken, buikspek en voorstukken, bevroren	15.11.14.90	130	98	24	22	32	39
Eetbare slachtafvallen van runderen, varkens, schapen, geiten, paarden, ezels, muilezels en muilieren, excl. darmen, blazen en magen	15.11.19.00	98	64	12	16	16	15
Huiden en vellen van runderen, paarden of paardachtigen	15.11.22.00	84	67	13	17	19	17
Reuzel en ander gesmolten vet van varkens en pluimvee	15.11.30.50	24	29	8	6	6	9
Kippen en hanen, niet in stukken gesneden, vers of gekoeld	15.12.11.13	249	253	63	63	52	.
Hanen en kippen, delen van, vers of gekoeld	15.12.11.53	745	957	241	243	228	227
Kippen en hanen, niet in stukken gesneden, bevroren	15.12.12.13	85	67	18	17	x	x
Kippen of hanen, delen van, bevroren	15.12.12.53	206	244	61	61	65	67
Buiken van varkens alsmede delen daarvan	15.13.11.30	154	154	35	41	.	23
Varkensvlees, gedroogd, gezouten of gerookt, excl. buiken, hammen en schouders	15.13.11.50	190	232	51	56	44	34
Rundvlees, gedroogd, gezouten of gerookt	15.13.11.70	31	27	6	7	7	.
Leverworst	15.13.12.13	40	33	8	8	8	9
Worst, frikandellen, worsten- en saucijzenbroodjes en dergelijke producten, excl. leverworst	15.13.12.15	375	443	106	116	113	121
Bereidingen, incl. snacks, van vlees, slachtafvallen of bloed van pluimvee, excl. kalkoenen, excl. levers	15.13.12.35	258	317	80	86	67	68
Bereidingen van hammen van varkens en van delen daarvan, excl. snacks	15.13.12.43	147	144	38	39	30	30
Bereidingen van varkensvlees, minder dan 40 gew. % vlees of slachtafvallen, spek of vet bevattend, incl. snacks, excl. gevulde deegwaren, sauzen, soepen	15.13.12.53	88	73	20	19	19	16
Bereidingen van vnl. varkensvlees, slachtafval, spek of vet, ook gecombineerd met andere vleessoorten, vleesgehalte 40 of meer gew. %	15.13.12.59	220	214	51	53	50	49
Bereidingen van vnl. vlees of slachtafval van runderen, excl. sauzen, soepen of preparaten hiervoor	15.13.12.60	117	108	28	30	24	21
Bereidingen en conserven van vis en visproducten	15.2	507	531	132	134	125	103
w.o.							
Visfilets en ander visvlees, ook indien fijngemaakt, vers of gekoeld	15.20.11.90	50	71	17	17	17	12
Zeevis, bevroren, excl. filets of fijngemaakt visvlees of van graten ontdaan visvlees	15.20.12.10	56	61	18	17	17	12
Visfilets, bevroren	15.20.12.70	150	154	40	34	36	30
Bereidingen en conserven van schaal-, schelp- en weekdieren met groente en deegwaren, excl. gevulde deegwaren, soepen, sauzen, of preparaten hiervoor	15.20.16.00	75	82	17	x	.	.
Bereidingen en conserven van groenten en fruit	15.3	2 597	3 010	765	761	748	759
w.o.							
Aardappelmeel, -gries, -vlokken, -korrels en -pellets	15.31.12.30	96	99	22	24	26	27
Aardappelen en aardappelproducten, bevroren, bijv. voorgebakken, excl. in azijn of azijnzuur verduurzaamd	15.31.12.50	675	758	191	194	190	183
Aardappelen en aardappelproducten, verduurzaamd, niet bevroren, excl. meel, gries en vlokken	15.31.12.90	223	233	60	62	65	65
Groenten (incl. gemengde groenten), bevroren, ook indien alleen vooraf gekookt of gestoomd	15.33.11.00	117	241	58	58	62	65
Paddestoelen en truffels, op andere wijze bereid of verduurzaamd dan in azijn of azijnzuur	15.33.14.30	251	240	59	56	51	49
Groenten en mengsels met vlees/deegwaren, bevroren, niet in azijn, bijv. gereede maaltijden, excl. soep(preparaten), sauzen, pizza's of gevulde deegwaren	15.33.14.40	121	121	33	32	25	26
Groenten en vruchten, verduurzaamd in azijn of azijnzuur	15.33.15.00	51	56	14	14	14	14
Jam, vruchtengelei, marmelade, confiture, vruchtenmoes en vruchtenpasta, bereid uit andere vruchten dan citrusvruchten	15.33.22.90	102	99	24	24	24	25
Grondnoten, gegrild, gezouten, gesuikerd of op andere wijze gezoet, in alcohol of op andere wijze bereid of verduurzaamd (pindakaas), geen borrelnootjes	15.33.23.30	133	138	36	38	39	.
Vruchten, bereid of verduurzaamd, al dan niet met suiker, zoetstoffen of alcohol, excl. jam, vruchtengelei, marmelade, confiture, vruchtenmoes en vruchtenpasta	15.33.25.50	61	64	16	15	13	13

Tabel 2.3 (vervolg)

Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

	Code	2000	2001	2002			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Ruwe oliën en vetten	15.41	1 058	1 191	302	275	302	261
Geraffineerde oliën en vetten	15.42	1 077	1 164	272	302	328	259
w.o.							
Geraffineerde sojaolie en fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.11.10	232	259	61	69	70	64
Geraffineerde palmolie en vloeibare fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.12.10	265	294	68	75	82	72
Geraffineerde kokosolie (kopraolie), alsmede fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.12.20	114	90	23	22	23	x
Plantaardige vetten en oliën, alsmede fracties daarvan, gehydrogeneerd en veresterd	15.42.13.50	187	223	49	58	67	x
Margarine en andere vetten voor menselijke consumptie	15.43	480	483	117	116	113	119
Margarine, excl. vloeibare margarine	15.43.10.30	351	360	88	87	79	87
Bereidingen van vetten en oliën voor menselijke consumptie (vloeibare margarine)	15.43.10.50	130	123	28	29	34	32
Zuivelproducten	15.5	5 744	6 339	1 634	1 564	1 496	1 411
w.o.							
Melk en room, met een vetgehalte van meer dan 1%, doch max. 3%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.11.40	x	393	94	93	102	x
Melk en room, met een vetgehalte van meer dan 3%, doch max. 6%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.11.60	121	90	24	x	28	24
Melk en room, met een vetgehalte van meer dan 6%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.12.00	74	87	22	26	12	10
Melk in vaste vorm met een vetgehalte van max. 1,5%	15.51.20.30	x	x	x	x	.	x
Melk en room in vaste vorm, vetgehalte meer dan 1,5%, zoals poeder, korrels e.d.	15.51.20.60	343	436	119	112	107	89
Boter met een vetgehalte van max. 85%	15.51.30.30	419	415	108	87	97	89
Kaas, excl. wrongel, weikaas, smeltkaas en andere verse kaas	15.51.40.50	2 254	2 403	605	612	584	587
Smeltkaas, excl. geraspt of in poeder	15.51.40.70	57	70	15	21	16	18
Ingedikte melk en room, zonder zoetstoffen	15.51.51.04	343	x	x	93	x	x
Ingedikte melk en room, met zoetstoffen	15.51.51.08	166	188	47	45	43	40
Gestremde melk, room, yoghurt en andere gefermenteerde producten (zonder smaakstoffen, toegevoegde vruchten, noten of cacao) niet in vaste vorm	15.51.52.43	83	92	24	21	24	x
Lactose en melksuikerstroop	15.51.54.00	101	111	27	27	28	28
Wei, vloeibaar of ingedikt, echter niet in vaste vorm	15.51.55.40	81	110	29	25	26	19
Consumptie-ijs	15.52.10.00	103	80	28	24	24	24
Maalderijproducten	15.61	650	646	161	156	153	154
w.o.							
Mengsels en deeg voor de bereiding van brood, gebak, biscuits, koekjes, beschuit, wafels, ontbijtkoek, hosties en ouwel, excl. broodverbeteraars	15.61.24.00	118	90	23	21	23	23
Graanpreparaten verkregen door poffen of door roosteren, zoals cornflakes, gepofte rijst en cruesli	15.61.33.53	45	54	15	13	14	12
Zetmeel en zetmeelproducten	15.62	1 064	1 209	311	307	300	306
w.o.							
Glucose en glucosestroop, met minder dan 50 % fructose in droge toestand	15.62.21.10	193	229	59	58	58	60
Maïszetmeel	15.62.22.13	88	x	x	x	x	x
Tarwegluten ook indien gedroogd	15.62.22.50	61	86	25	23	21	20
Afvallen van zetmeelfabrieken en dergelijke afvallen	15.62.30.00	106	93	22	x	x	x
Bereide diervoeders	15.7	3 403	3 794	943	922	874	860
w.o.							
Bereidingen voor het voederen van vee, excl. voer voor huisdieren	15.71.10.30		3 136	790	767	697	689
Honden- en kattenvoer	15.72.10.30	306	420	109	97	104	100
Bakkerijproducten	15.81	1 220	1 256	302	305	307	292
w.o.							
Brood en broodjes, incl. roggebrood en afgebakken bake-off broodproducten, excl. gevuld brood en broodjes	15.81.11.00	692	736	180	181	175	172
Bakkers- en banketwaren, gezoet, zoals natgebak, oliebolletjes, donuts, schuimgebak, vruchten-, noten- en suikerbrood, croissants of brioches	15.81.12.00	529	519	122	124	132	120

Tabel 2.3 (slot)
Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

	Code	2000	2001	2002		2002	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Beschuit, koekjes en ander houdbaar banketbakkerswerk	15.82	892	904	220	228	220	216
w.o.							
Beschuit, geroosterd brood en dergelijke geroosterde producten	15.82.11.50	77	74	18	17	18	18
Snijkoek (ontbijt-, candij-, luxekoek) en taaitaai	15.82.12.30	57	55	13	14	14	13
Gezoete koekjes, biscuits, wafeltjes, met cacao	15.82.12.53	100	102	26	26	25	24
Gezoete koekjes en biscuits, zonder cacao	15.82.12.55	277	270	65	66	54	55
Wafels en wafeltjes zonder cacao	15.82.12.59	42	56	15	14	16	15
Koekjes, biscuits en crackers, niet gezoet	15.82.13.40	33	46	10	12	7	8
Geëxtrudeerde en geëxpandeerde producten, gezouten of gearomatiseerd, op basis van bloem, meel of maïs	15.82.13.50	67	63	16	15	19	.
Ongezoete bakkerijproducten, zoals pizza's, hartig gevulde deegproducten, niet-afgebakken bake-off producten, door deeg omgeven snacks, borrelnoten	15.82.13.90	219	215	51	59	60	57
Suiker	15.83	756	769	199	192	178	170
Cacao, chocolade en suikerwerk	15.84	2 157	2 416	543	621	590	747
w.o.							
Cacaomassa (-pasta), al dan niet ontvet	15.84.11.00	106	124	29	32	46	64
Cacaoboter, cacaovet en cacao-olie	15.84.12.00	462	508	114	131	116	165
Cacaopoeder, zonder toegevoegde suiker of andere zoetstoffen	15.84.13.00	235	279	68	71	84	98
Chocolade en chocoladewerken, niet gevuld, zoals hagelslag, chocoladevlokken, geraspte chocolade, chocoladefiguurtjes, niet in tabletten, staven of repen	15.84.22.55	121	121	25	31	28	33
Zoethoutextract, meer dan 10 gew. % saccharose bevattend, incl. drop, zonder andere toegevoegde stoffen	15.84.23.20	54	54	13	13	15	14
Pasta's en spijs (incl. marsepein), zonder cacao	15.84.23.53	50	40	8	9	7	10
Gom- en geleiprodukten, incl. vruchtenpasta's toe bereid als suikergoed	15.84.23.65	87	104	27	26	32	30
Macaroni, noedels, koeskoes en dergelijke deegwaren	15.85	67	62	16	16	6	5
w.o.							
Deegwaren, gekookt, gedroogd, incl. gevuld, zoals bamischijven en andere snacks	15.85.12.35	52	52	13	13	6	5
Thee en koffie	15.86	x	x	x	x	x	x
Specerijen en kruidenrijen	15.87	659	764	200	189	197	187
w.o.							
Tomatenketchup en andere tomatensausen	15.87.12.30	181	x	x	x	x	.
Sausen en preparaten voor sausen; samengestelde kruidenrijen e.d., excl. sojasaus, tomatensausen, mosterdmeel en bereide mosterd	15.87.12.70	434	485	127	118	121	109
Gehomogeniseerde voedingspreparaten en dieetvoeding	15.88	385	467	116	129	127	127
w.o.							
Kindervoeding bestemd voor de detailhandel	15.88.10.70	326	409	102	114	112	111
Overige voedingsmiddelen	15.89	1 095	1 309	330	323	277	278
w.o.							
Preparaten voor soep of voor bouillon; bereide soep en bouillon	15.89.11.00	303	262	66	54	44	42
Eiprodukten, excl. ovaalbumine	15.89.12.30	94	95	23	24	24	23
Bereidingen voor menselijke consumptie van meel, gries, griesmeel, zetmeel e.d., incl. snacks uit meel, vlees, vis met max. 20% vlees of vis	15.89.14.39	148	145	35	37	23	22
Proteïneconcentraten w.o. puddingpoeder, voedingssuppl., gisthydrolysaten, producten met i.p.v. melkvet plantaardig vet, zonder cacao, incl. limonadesiropen	15.89.14.91	225	313	78	80	69	72
Suikervrije producten en samengestelde alcoholhoudende preparaten, voor vervaardiging van dranken, excl. op basis van geurstoffen	15.89.14.99	254	386	98	96	106	.
Dranken	15.9	3 419	3 570	959	918	944	1 012
w.o.							
Gin en jenever	15.91.10.50	88	75	18	18	17	19
Gedistilleerde dranken, zoals likeuren, vieux, advocaat, arak, boerenjongens e.d., excl. gedistill. uit fruit of wijn, whiskey, rum, tafia, gin, jenever en wodka	15.91.10.80	98	97	23	23	22	25
Bier van mout	15.96.10.00	2 063	2 146	561	564	575	618
Mineraalwater en spuitwater, ongezoet	15.98.11.30	32	32	9	9	12	10
Frisdranken en water, gezoet, incl. mineraal- en spuitwater, excl. sportdranken	15.98.12.30	682	691	197	179	146	143
Alcoholvrije dranken, zonder melkvet, excl. ongegiste vruchten- en groentesappen	15.98.12.50	206	181	57	44	72	68
Tabaksproducten	16	3 164	3 241	843	842	948	900
w.o.							
Sigaren en sigarillo's, tabak bevattend	16.00.11.30	282	291	66	80	82	86

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Textiel-, kleding- en lederindustrie

De omzet van de textiel-, kleding- en lederindustrie daalt in november met ruim 4 procent ten opzichte van dezelfde maand in 2001. Dit is grotendeels toe te schrijven aan de verminderde binnenlandse afzet. Uit de Conjunctuurtest van januari blijkt dat de orderpositie licht is verbeterd ten opzichte van december vorig jaar. Voor het eerste kwartaal van 2003 verwachten de ondernemers dat de werkgelegenheid verder zal afnemen. Naar verwachting zullen de verkoopprijzen in deze periode gaan stijgen.

Afzet binnenlandse markt blijft dalen

In november 2002 daalt de omzet van de branche met ruim 4 procent ten opzichte van november een jaar eerder. De buitenlandse omzet stijgt met bijna 2,5 procent, maar de afname op de binnenlandse markt is ruim 13 procent. November telt in 2002 een werkdag minder dan in 2001. Het volume van de gemiddelde dagomzet geeft een beter beeld, omdat hierin prijs- en werkdageffecten zijn verwerkt. In november daalt dit volume met 2 procent voor de totale omzet en voor de binnenlandse markt met 10 procent. De buitenlandse markt laat een stijging zien met 4 procent. De verbruiks- en importprijzen zijn nagenoeg stabiel, maar de afzetprijzen stijgen met 0,9 procent voor het binnenland en met 3,2 procent voor het buitenland.

Lagere bezettingsgraad, hogere productiecapaciteit

Uit de Conjunctuurtest van januari blijkt dat de bedrijvigheid van november op december enigszins afneemt. Ook de orderontvangst, met name uit het binnenland, neemt licht af. Het oordeel van de ondernemers hierover blijft onveranderd. De index voor de werkvoorraad stijgt, gecorrigeerd voor het seizoen, met 1,1 punt tot 90,4. De ondernemers zijn over de orderpositie iets minder tevreden. Ten aanzien van de bezettingsgraad geven zij aan dat, vergeleken met het derde kwartaal van 2002, deze in het vierde kwartaal met 0,4 procent afneemt tot 82,1. De productiecapaciteit zou juist iets toenemen.

Textielindustrie

In de textielindustrie stijgt het volume van de gemiddelde dagomzet met 0,3 procent licht in vergelijking met november 2001. De stijging op de buitenlandse markt bedraagt ruim 6 procent, maar voor het binnenland daalt dit volume met bijna 9 procent. De afzet- en verbruiksprijzen stijgen in deze periode met respectievelijk 0,9 en 0,3 procent. De importprijzen dalen met 0,7 procent.

Uit de Conjunctuurtest van januari blijkt dat de binnenlandse orderontvangst in december afneemt. De buitenlandse orders nemen juist toe. Per saldo ligt de orderontvangst in december op hetzelfde peil als in november. Toch zijn de ondernemers nu iets minder tevreden dan in november. Gecorrigeerd voor seizoensinvloeden, neemt de index van de orderpositie met 0,5 punt toe tot 91,4. De stemming over de orderpositie verandert echter niet. In het vierde kwartaal is de bezettingsgraad iets gedaald ten opzichte van het derde kwartaal, de productiecapaciteit zou juist iets zijn toegenomen. Van de ondernemers vindt 15 procent de voorraad gereed product te groot gelet op de verwachte afzet.

Kledingindustrie

Het volume van de gemiddelde dagomzet in de kledingindustrie stijgt met ruim 5 procent ten opzichte van november 2001. Met name voor het buitenland neemt dit volume toe en wel met bijna 24 procent. Voor de binnenlandse markt daalt dit volume met 2 procent enigszins. De import- en verbruiksprijzen dalen in deze periode met respectievelijk 3,5 en 1,4 procent. De afzetprijzen liggen in november ruim 6 procent hoger dan een jaar eerder.

In de Conjunctuurtest van januari rapporteren de ondernemers voor december een forse afname van de bedrijvigheid ten opzichte van november. Ook de orderontvangst neemt af. Het oordeel van de ondernemers over de orderontvangst verandert echter niet. De index voor de orderpositie neemt na seizoenscorrectie toe met 1,6 indexpunten tot 82,8. Het oordeel van de ondernemers over de orderpositie is in december verbeterd. De bezettingsgraad neemt in het vierde kwartaal iets af, terwijl de productiecapaciteit licht stijgt.

Lederindustrie

In de lederindustrie daalt het volume van de gemiddelde dagomzet in november met bijna 15 procent vergeleken met november 2001. De daling is toe te schrijven aan de binnenlandse markt. In deze periode stijgen de afzetprijzen met gemiddeld 4 procent. Ook de import- en de verbruiksprijzen stijgen en wel met respectievelijk 2,7 en 2,2 procent.

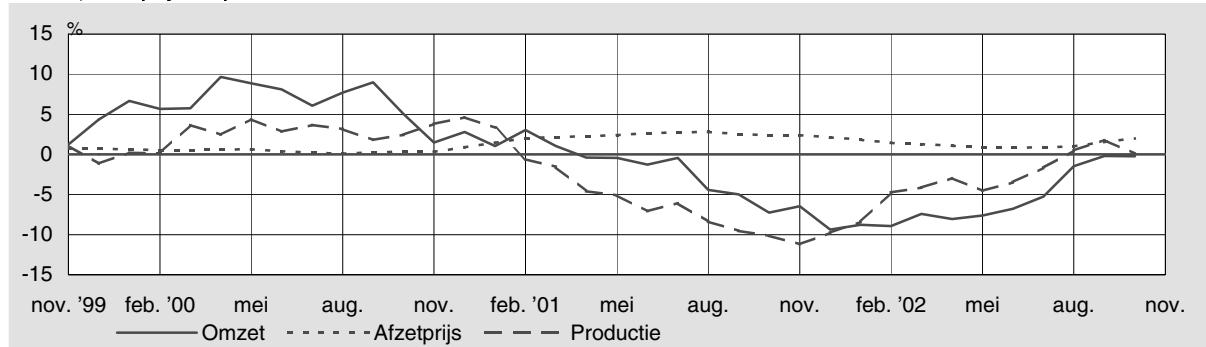
Uit de Conjunctuurtest van januari blijkt dat de bedrijvigheid in december iets afneemt ten opzichte van november. De ondernemers rapporteren per saldo een lichte toename aan orders, met name uit het binnenland. De stemming onder ondernemers over de orderontvangsten is veel minder negatief dan in november. Gecorrigeerd voor het seizoen stijgt de index voor de orderpositie met 0,7 punten tot 98,7. Ook hierover zijn de ondernemers flink beter te spreken. De bezettingsgraad en productiecapaciteit namen in het vierde kwartaal toe vergeleken met het voorafgaande kwartaal.

Verwachtingen

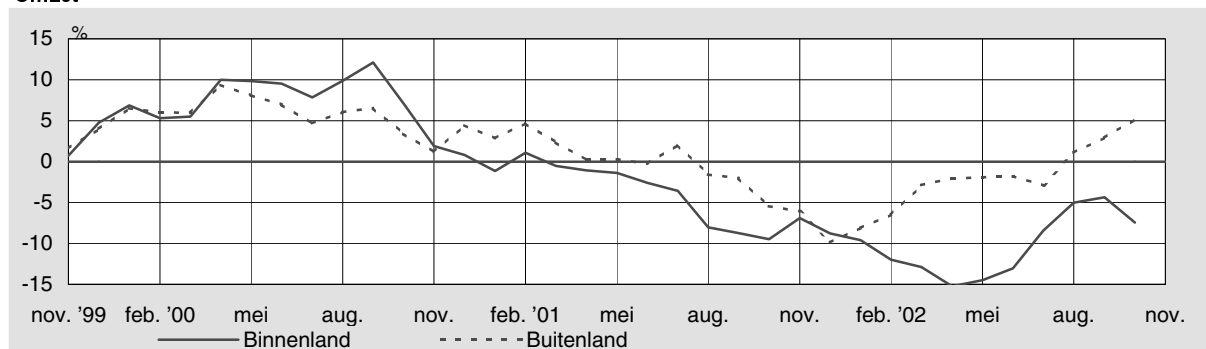
Voor het eerste kwartaal van 2003 verwachten ondernemers in de branche dat de werkgelegenheid zal afnemen, vooral in de kledingindustrie. Naar verwachting zullen de verkoopprijzen in deze periode stijgen. In de kledingindustrie neemt ook de bedrijvigheid naar verwachting af. Deze zal in de rest van de branche juist toenemen, met name in de lederindustrie. De verwachtingen voor de buitenlandse afzet volgen een zelfde patroon. Ook hier zijn de vooruitzichten in de kledingindustrie negatief.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

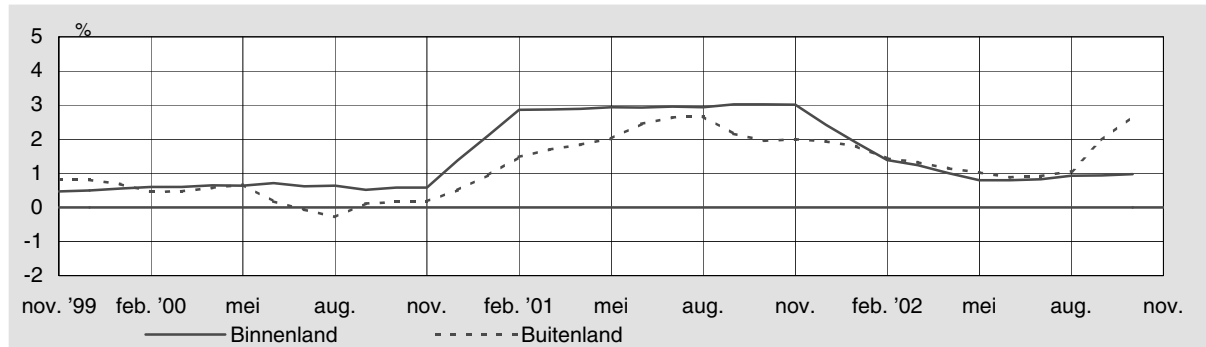
Omzet, afzetprijs en productie

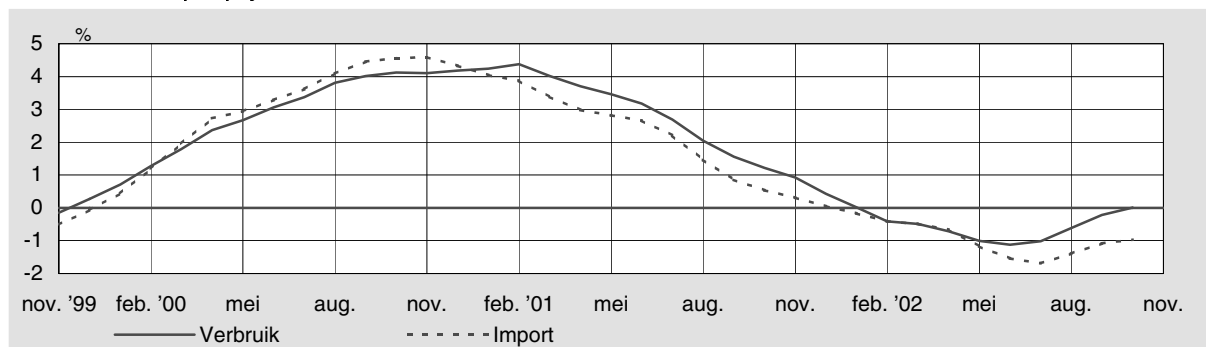
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 3.1

Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

Rekeninggegevens. Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sept.	okt.	nov.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		111,8	109,4	102,5	103,0	103,7	101,1	113,3	111,1	111,0	113,8	106,3	-4,3
binnenland		112,3	108,0	97,6	101,9	96,4	92,6	112,3	108,6	98,5	105,1	94,2	-13,3
buitenland		111,5	110,6	106,5	104,0	109,5	107,9	114,2	113,1	120,9	120,8	115,9	2,4
Ontvangen orders (waarde)		113,5	117,8	101,9	102,0	102,9	99,7	113,8	116,2	112,1	116,9	.	2,7
binnenland		115,5	116,8	97,9	102,6	96,1	92,0	119,2	115,2	99,7	108,2	.	-9,2
buitenland		111,9	118,6	105,1	101,6	108,3	105,9	109,6	117,0	122,0	123,9	.	13,1
Afzetprijs		101,4	103,8	104,0	104,0	105,0	105,1	103,9	104,0	105,1	106,4	106,4	2,3
binnenland		99,7	102,6	102,6	102,8	103,5	103,6	102,8	102,8	103,7	103,8	103,8	0,9
buitenland		102,6	104,7	105,0	104,9	106,0	106,1	104,6	104,8	106,1	108,3	108,2	3,2
Verbruiksprijs		104,7	107,5	107,5	107,1	106,8	106,9	107,2	107,2	107,2	107,4	107,2	0,0
import		107,8	110,0	110,2	109,7	109,1	108,6	109,8	109,8	108,8	108,9	108,7	-1,0
Productie (volume gemiddelde dag)		107,9	101,2	89,7	97,2	103,9	90,1	98,6	101,1	106,2	99,6	100,9	-0,2
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		108,0	101,2	99,7	101,9	97,8	102,5						2,8
Aantal bedrijven ²⁾	1000	3,4	3,3			3,2							
Uitgesproken faillissementen	1	40	25	10	6	11	10						
Aantal werkdagen	1	254	254	65	64	61	66	23	22	21	23	21	
Energieverbruik	PJ	9	8	1	2	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie *

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd.		
		2001	2002	2002		2003		2001	2002		laatste 12 mnd.			
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.		1e kw.	dec.		jan.	dec.	jan.
Orderontvangst vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		-2	-3						-3	-13	-6	-3	-3	
binnenlandse markt		-3	-5						-5	-16	-17	-10	-5	
buitenlandse markt		-4	-4						-7	-15	-2	2	-4	
Bedrijvigheid vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		-2	-2						-6	-10	-7	-5	-2	
Bezettingsgraad ³⁾	%	83,3	82,5	82,7	82,6	82,7	82,5	82,1					82,5	
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	83	80	81	78	80	78	82					80	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	7	13	10	10	10	15	15					13	
tekort aan arbeid	%	5	2	2	2	4	1	0					2	
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	2	3	1	1	0					1	
overige belemmeringen	%	3	5	5	7	5	5	3					5	
Orderpositie	⁴⁾	97,6	93,9						95,4	94,2	88,7	89,5	93,9	
Beoordelingen: ⁵⁾														
orderontvangst		-8	-15						-12	-10	-18	-18	-15	
orderpositie totaal		-4	-15						-14	-12	-21	-18	-15	
orderpositie buitenland		-3	-13						-18	-17	-18	-14	-13	
productiecapaciteit		7	4	1	2	3	4	7					4	
voorraden gereed product		15	13						13	14	14	15	13	
Concurrentiepositie afgelopen 3 mnd														
binnenlandse markt		-4	-6	-1	-4	-6	-8	-4					-6	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		-5	-8	-4	-9	-13	-6	-5					-8	
buiten Europese Unie		-4	-1	-4	3	-8	-3	3					-1	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		3	9	-2	14	6	1	15					9	
bedrijvigheid komende 3 mnd		3	0						-6	2	-11	8	0	
verkoopprijs komende 3 mnd		8	10						8	9	11	24	10	
personeelssterkte komende 3 mnd		-8	-17						-18	-18	-15	-13	-17	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het cijfer heeft betrekking op de laatste maand van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juli 2000 = 100. De orderpositie is gemeten in de eerste helft van de verslagmaand

⁵⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

* M.i.v. januari 2003 is de verslagmaand in de Conjunctuurtest één maand opgeschoven (op pagina 8 wordt dit toegelicht)

Tabel 3.3
Industriële verkopen: producten van textiel of leder

	Code	2000	2001	2002		2002	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Textiel	17	2 294	2 251	591	533	546	502
w.v.							
<i>Textielgarens</i>	17.1	63	75	20	17	17	15
<i>Textielweefsels</i>	17.2	250	235	62	52	55	52
w.o.							
Stoffen van synthetische filamentgarens, excl. voor kleding, wandbekleding of woningtextiel	17.20.31.59	46	40	12	10	11	11
Stoffen voor vitrages, gordijnen, rolgordijnen e.d. van weefsels met tenminste 85 % synthetische vezels	17.20.32.14	25	26	7	6	6	6
<i>Textielveredelingsdiensten</i>	17.3	292	269	66	63	56	46
w.o.							
Verven van weefsels van katoen	17.30.22.30	22	20	6	5	5	4
Bedrukken van weefsels van kunstmatige filamentgarens en stapelvezels	17.30.30.60	28	27	6	6	x	x
<i>Geconfectioneerde artikelen van textiel, excl. kleding</i>	17.4	312	316	87	72	83	72
w.o.							
Vitrages, gordijnen, rolgordijnen en valletjes, geweven	17.40.15.50	76	85	24	19	25	21
Dekbedden en andere textielwaren, niet gevuld met veren of dons, excl. slaapzakken en matrassen	17.40.24.99	35	27	7	5	5	5
Geconfectioneerde artikelen, zoals zwemgordels, -vesten, dweilen, vaatdoeken, vlaggen e.d. van brei- of haakwerk	17.40.25.90	53	53	17	11	13	11
<i>Vloerkleden en tapijt</i>	17.51	829	844	221	205	204	195
w.o.							
Geweven tapijten, incl. handgeweven	17.51.12.00	46	55	13	14	13	12
Getufte tapijten, incl. tegels	17.51.13.00	708	704	187	169	164	156
Tapijten van vilt, incl. tegels, excl. gevlokt of getuft	17.51.14.30	60	x	x	x	.	.
<i>Koord, bindgaren, touw en netten</i>	17.52	14	10	3	3	3	2
<i>Gebonden textielvlies en artikelen van gebonden textielvlies, excl. kleding</i>	17.53	266	235	63	58	60	56
<i>Textielproducten nergens elders genoemd</i>	17.54	176	182	48	41	48	43
w.o.							
Beklede weefsels	17.54.37.00	54	52	14	12	14	14
<i>Gebreide en gehaakte stoffen</i>	17.6	30	29	7	7	10	8
<i>Gebreide en gehaakte artikelen</i>	17.7	61	56	13	14	11	14
Kleding; bont	18	403	327	76	81	76	76
w.v.							
<i>Kleding van leer</i>	18.1	x	x	x	x	-	-
<i>Werkkleding</i>	18.21	x	73	18	17	17	15
<i>Bovenkleding</i>	18.22	148	125	26	34	25	29
Lange broeken voor dames/meisjes, van weefsels van katoen, excl. van denim of corduroy, ook excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.35.43	19	16	3	4	x	1
Lange broeken voor dames/meisjes, van synthetische weefsels, excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.35.46	5	5	1	1	1	x
<i>Onderkleding</i>	18.23	97	81	21	19	21	20
w.o.							
Blouses en hemdblouses voor dames/meisjes, van brei- of haakwerk	18.23.13.10	10	11	3	2	x	x
Slips en onderbroeken voor dames/meisjes, van brei- of haakwerk	18.23.14.20	25	21	6	5	6	5
<i>Overige kleding en toebehoren n.e.g.</i>	18.24	77	44	10	11	13	11
w.o.							
Kledingtoebehoren zoals koppels, moffen, mouwbeschermers, etiketten, insignes, van geweven stoffen, excl. zakdoeken, sjaals, dassen, handschoenen	18.24.23.93	16	14	3	3	3	x
Leder en lederwaren	19	245	242	61	63	49	54
w.v.							
<i>Leder</i>	19.1	98	106	30	27	21	15
w.o.							
Leder en gelooide onthaarde huiden en vellen van runderen in gehele staat	19.10.22.00					21	15

Tabel 3.3 (slot)
Industriële verkopen: producten van textiel of leder

		Code	2000	2001		2002	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Reiskoffers, handtassen e.d.; zadel- en tuigmakerswerk	19.2	18	17	3	4	3	4
w.o.							
Kleinlederwaren die gewoonlijk in de zak of in de handtas worden meegedragen, zoals portefeuilles, etuis, kokers e.d.	19.20.12.30	6	6	1	1	x	x
Schoeisel	19.3	129	119	28	32	25	36
w.o.							
Wandelschoenen, bovendeel leder, voor heren, binnenzoolengte groter dan of gelijk aan 24 cm	19.30.13.51	37	33	10	7	9	11
Wandelschoenen, bovendeel leder, voor dames, binnenzoolengte groter dan of gelijk aan 24 cm	19.30.13.52	20	28	4	13	4	13

¹⁾ Voorlopige cijfers.

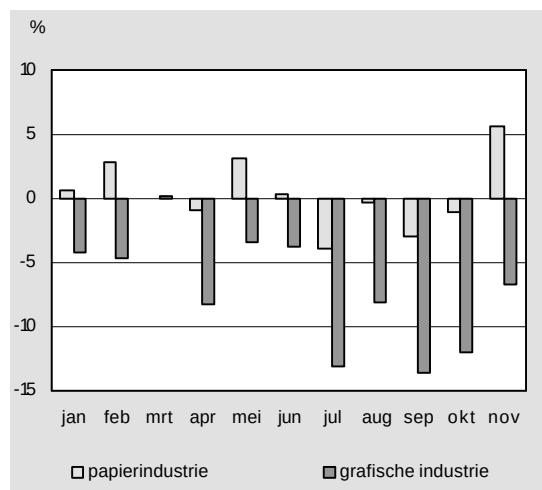
Papier- en grafische industrie

De conjuncturele situatie bij de papier- en grafische industrie is niet rooskleurig. De signalen staan echter bij de grafische industrie het meest op rood. In november daalt de omzet van de papier- en grafische industrie met ruim 5 procent ten opzichte van dezelfde maand van vorig jaar. Lichtpunt is dat de afzetprijzen zijn gestegen. Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de ondernemers voor het eerste kwartaal van 2003 een fors afnemende bedrijvigheid verwachten bij sterk dalende verkoopprijzen. Tevens voorzien zij een inkrimping van het personeelsbestand.

Omzet gedaald in november

In november is de omzet in de gehele branche met ruim 5 procent gedaald vergeleken met vorig jaar. In het buitenland is de omzet met bijna 7 procent gedaald, tegen een daling van bijna 5 procent in het binnenland. Rekening houdend met de hogere afzetprijzen en het aantal werkdagen, komt het volume van de gemiddelde dagomzet 2,5 procent lager uit. De figuur toont de ontwikkeling van dit volume in 2002 voor de papierindustrie en de grafische industrie. Overigens daalt het volume van de gemiddelde dagomzet, met uitzondering van één tussenliggende maand, al 20 maanden.

Volume gemiddelde dagomzet 2002

Orderontvangst neemt licht af

De orderontvangst is volgens de Conjunctuurtest van november op december licht gedaald. In het buitenland is de daling iets sterker dan in het binnenland. De index van de orderpositie is met 1,9 punt gedaald tot 95,3. Gecorrigeerd voor het seizoen daalt de index van de orderpositie met 0,9 punten tot 95,6. De bedrijvigheid (het niveau van de productie) is van november op december constant gebleven.

In het vierde kwartaal van 2002 is de concurrentiepositie op de binnenlandse markt en buiten de EU gelijk gebleven. Op de EU-markt is de concurrentiepositie daarentegen iets verbeterd. Wel melden duidelijk meer ondernemers productiebelemmeringen door onvoldoende vraag.

Papierindustrie

De omzet is in november met 1,5 procent gestegen ten opzichte van dezelfde maand in 2001. De omzetstijging op de binnenlandse markt is duidelijk groter

dan die op de buitenlandse markt. De afzetprijzen liggen al voor de vijfde achtereenvolgende maand hoger dan in dezelfde maand in 2001. Ook de import- en verbruiksprijzen liggen in die periode hoger dan in 2001.

Verder blijkt uit de Conjunctuurtest, dat van november op december de productie fors is gedaald, terwijl gelet op het seizoen een geringere daling mocht worden verwacht. De totale orderontvangst daalt eveneens. De orderontvangst in het binnenland is constant, terwijl die uit het buitenland fors daalt. De stemming van de ondernemers in de papierindustrie over de orderontvangst verbeterd licht, maar bevindt zich op een laag niveau. In het vierde kwartaal van 2002 verbetert de concurrentiepositie iets op de Europese markt. Op de buitenlandse markt buiten de EU en de binnenlandse markt verandert de concurrentiepositie nauwelijks.

Grafische industrie

In de grafische industrie daalt de omzet en het volume van de gemiddelde dagomzet veel sterker dan in papierindustrie. In de grafische industrie daalt de omzet in november met bijna 9 procent ten opzichte van dezelfde maand van vorig jaar. Op de buitenlandse markt wordt 19 procent minder omgezet en op de binnenlandse ruim 6 procent minder. Na correctie voor het prijseffect en het aantal werkdagen blijkt dat het volume van de gemiddelde dagomzet in november met bijna 7 procent is gedaald. De Conjunctuurtest geeft aan dat de bedrijvigheid licht is gestegen van november op december. De stemming over de orderontvangst verslechtert ongemeen sterk, terwijl die over de orderpositie bijna even sterk terugloopt.

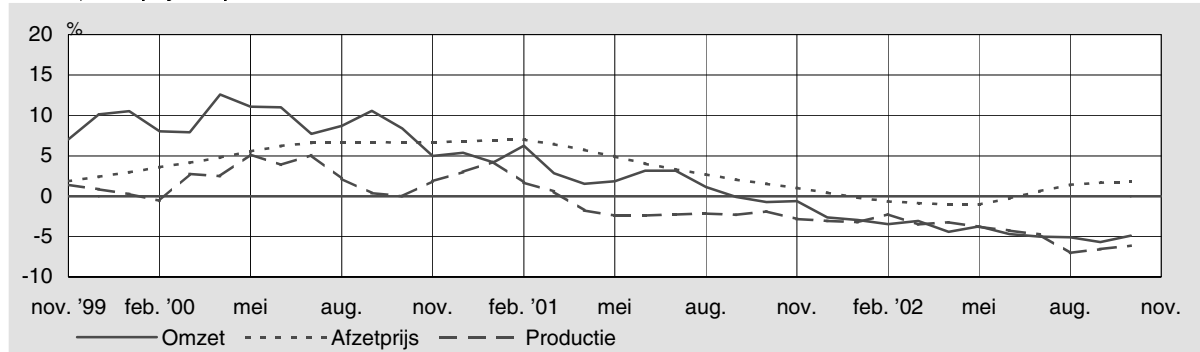
Verwachtingen

In de papierindustrie verwachten de ondernemers dat de bedrijvigheid in het eerste kwartaal van 2003 flink zal toenemen. In schril contrast hiermee staat de verwachting van de ondernemers in de grafische industrie, waar men een zeer forse daling verwacht. In de komende drie maanden verwachten de ondernemers in de gehele bedrijfstak een zeer forse daling van het aantal arbeidsplaatsen. Vooral in de grafische industrie voorziet men dat het personeelsbestand zal moeten inkrimpen.

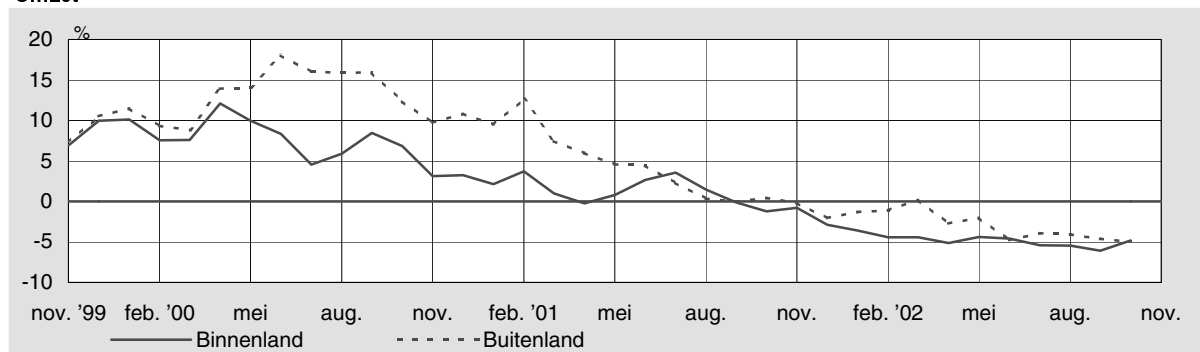
De ondernemers verwachten een flinke daling van de verkoopprijzen voor de gehele bedrijfstak. Met name de ondernemers in de grafische industrie verwachten een daling van de verkoopprijzen. In de papierindustrie rekenen de producenten juist op een stijging van de verkoopprijzen.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

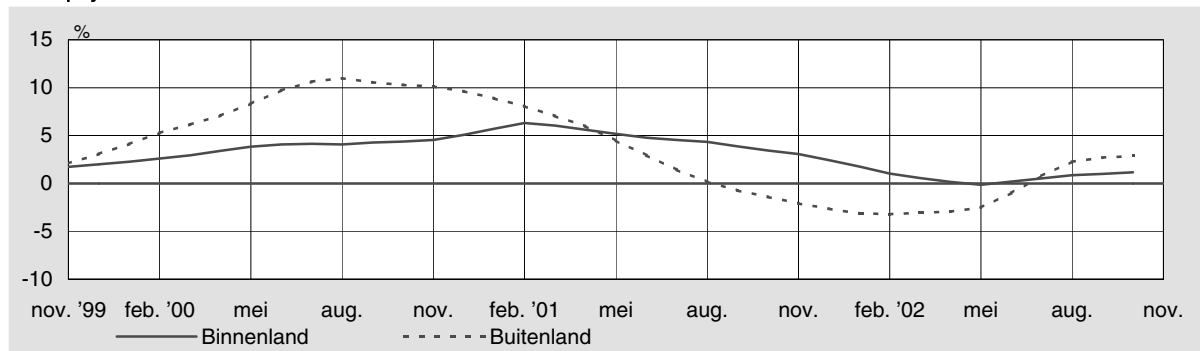
Omzet, afzetprijs en productie

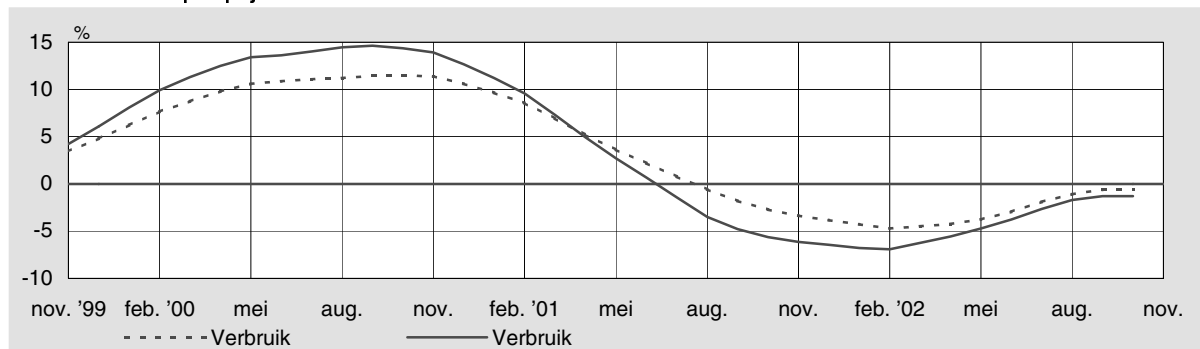
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 4.1

Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

Rekengegevens. Papier- en grafische industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sept.	okt.	nov.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		122,3	124,7	120,8	131,2	120,4	114,7	137,6	134,4	120,4	128,7	127,4	-5,2
binnenland		119,7	120,9	117,0	128,0	116,8	110,7	132,0	130,4	115,9	124,0	124,4	-4,6
buitenland		129,4	134,6	130,9	139,6	129,8	125,6	152,4	144,9	132,6	141,2	135,4	-6,6
Ontvangen orders (waarde) ²⁾		123,8	138,7	122,6	122,2	129,7	124,4	136,3	126,1	131,7	138,9	.	2,0
binnenland		110,3	123,9	107,9	106,7	119,9	110,1	122,5	109,2	114,5	123,4	.	0,8
buitenland		137,1	153,3	137,1	137,5	139,4	138,4	149,8	142,8	148,6	154,2	.	2,9
Afzetprijs		101,2	105,1	104,9	104,5	104,2	106,3	104,6	104,5	106,5	106,6	106,5	1,9
binnenland		99,8	104,5	104,5	104,4	104,5	105,3	104,4	104,4	105,6	105,7	105,6	1,2
buitenland		103,4	106,0	105,6	104,6	103,9	108,0	104,9	104,9	108,0	108,1	107,9	2,9
Verbruiksprijs		100,7	102,6	101,4	101,0	99,3	100,3	100,8	101,1	100,5	100,6	100,3	-0,7
import		102,7	103,1	101,1	100,7	99,1	99,4	100,5	100,9	99,5	99,4	99,1	-1,7
Productie (volume gemiddelde dag)		116,8	115,0	107,5	121,0	116,7	100,0	114,6	118,9	109,8	106,5	116,1	-2,4
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		116,7	114,9	111,0	122,9	112,0	108,1						-2,6
Aantal bedrijven ³⁾	1000	7,4	7,1			7,0							
Uitgesproken faillissementen	1	62	109	27	34	18	24						
Aantal werkdagen	1	254	254	65	64	61	66	23	22	21	23	21	
Energieverbruik	PJ	44	41	10	10	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Uitkomsten hebben betrekking op de ontvangen orders in de papierindustrie.

³⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Papier- en grafische industrie *

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd.		
		2001	2002	2002				2003		2001		2002		laatste 12 mnd.
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	dec.	jan.	dec.	jan.		
Orderontvangst vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		3	0							2	2	15	-7	0
binnenlandse markt		5	0							6	8	24	-6	0
buitenlandse markt		-6	-2							-4	-7	-9	-10	-2
Bedrijvigheid vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		9	2							27	13	26	0	2
Bezettingsgraad ³⁾	%	87,3	87,2	88,6	87,9	87,3	86,5	87,1						87,2
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	76	74	85	78	72	75	69						74
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	14	20	10	13	23	17	27						20
tekort aan arbeid	%	7	3	2	2	4	6	0						3
te geringe productiecapaciteit	%	1	1	2	0	1	1	1						1
overige belemmeringen	%	2	3	1	7	0	1	3						3
Orderpositie	⁴⁾	97,3	94,9							97,1	96,2	97,2	95,3	94,9
Beoordelingen: ⁵⁾														
orderontvangst		-17	-29							-30	-15	-24	-33	-29
orderpositie totaal		-21	-16							-31	-20	-16	-20	-16
orderpositie buitenland		-22	-8							-33	-16	-9	-22	-8
productiecapaciteit		3	-1	0	0	-2	-1	-2						-1
voorraden gereed product		3	2							7	2	4	1	2
Concurrentiepositie afgelopen 3 mnd														
binnenlandse markt		2	1	23	10	-3	-4	0						1
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		-14	8	12	35	-10	3	4						8
buiten Europese Unie		1	2	7	24	-8	-8	0						2
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		-11	-9	9	0	-22	6	-19						-9
bedrijvigheid komende 3 mnd		11	-1							-12	-26	-27	-41	-1
verkoopprijs komende 3 mnd		-9	-8							-1	-21	-1	-28	-8
personeelssterkte komende 3 mnd		-2	-20							-13	-15	-29	-32	-20

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het cijfer heeft betrekking op de laatste maand van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juli 2000 = 100. De orderpositie is gemeten in de eerste helft van de verslagmaand

⁵⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

* M.i.v. januari 2003 is de verslagmaand in de Conjunctuurtest één maand opgeschoven (op pagina 8 wordt dit toegelicht)

Tabel 4.3
Industriële verkopen: papier en grafische producten

	Code	2000	2001	2002		2002	2002
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Pulp, papier en kartonwaren	21	5 192	5 202	1 327	1 275	1 328	1 329
<i>w.v.</i>							
<i>Pulp</i>	21.11	x	x	x	x	x	x
<i>Papier en karton</i>	21.12	2 048	1 958	494	477	488	488
<i>w.o.</i>							
Houtvrij grafisch papier en karton, met max. 10% mechanische vezels, met een minimaal gewicht van 150 /m ² , ongestreken	21.12.14.50	67	65	18	13	16	14
Kraftpapier, ongestreken, met een gewicht van max. 150 g/m ² , excl. gecrept, geplisseerd of voor kraftliner of grote zakken	21.12.23.33	51	x	x	x	x	.
<i>Gegolfd papier en golfkarton en verpakkingsmateriaal van papier en karton</i>	21.21	1 526	1 586	413	396	401	399
<i>w.o.</i>							
Gegolfd papier en gegolfd karton, ook indien geperforeerd	21.21.11.00	146	149	39	36	40	38
Dozen van gegolfd papier of van gegolfd karton	21.21.13.00	494	541	139	133	126	130
Vouwdozen, van verpakkingskarton, excl. van gegolfd papier of karton	21.21.14.00	594	612	164	156	162	160
Verpakkingsmiddelen, incl. bussen, vaten en kernen van composietmat., zachte verpakkingsmidd. en hoezen voor grammofoonplaten, excl. vouwdozen, zakken	21.21.15.30	194	195	45	52	51	52
<i>Huishoudelijke en sanitaire papierwaren</i>	21.22	588	639	163	155	181	192
<i>w.o.</i>							
Luiers, inlegluiers, onderleggers voor zieken, artikelen voor incontinentie van papier, cel	21.22.12.30	349	388	97	96	116	.
<i>Kantoorbenodigdheden van papier</i>	21.23	387	386	97	93	98	94
<i>w.o.</i>							
Enveloppen	21.23.12.30	190	185	48	43	47	44
<i>Behangselpapier</i>	21.24	x	x	x	x	x	x
<i>Overige artikelen van papier en karton</i>	21.25	566	558	141	136	147	142
<i>w.o.</i>							
Bedrukte etiketten van papier of karton, zelfklevend	21.25.12.35	252	244	60	60	66	67
Klossen, hulzen en dergelijke opwindmiddelen van papier of karton, excl. voor het opwinden van textielgarens	21.25.14.30	33	31	8	7	8	8
Bierviltjes en andere artikelen van papier of karton, zoals kartonnen strippen voor kleeerhangers, staafjes van papier voor mondstukken voor sigaretten	21.25.14.90	57	52	13	13	12	12
Drukwerk en opgenomen media	22	9 562	9 798	2 454	2 392	2 286	2 172
<i>Boeken, couranten en dergelijk drukwerk</i>	22.1	5 223	5 423	1 374	1 363	1 312	1 244
<i>w.o.</i>							
Het uitgeven van boeken, brochures en dergelijk drukwerk, in losse vellen	22.11.10.00	226	249	57	54	55	58
Het uitgeven van schoolboeken	22.11.20.10	280	312	68	168	95	131
Het uitgeven van kinderboeken, excl. prentenalbums, -boeken, teken- of kleurboeken	22.11.20.20	47	46	10	12	10	10
Het uitgeven van letterkundige boeken	22.11.20.30	39	49	12	13	9	10
Het uitgeven van sociale en menswetenschappelijke boeken	22.11.20.40	66	72	15	18	18	19
Het uitgeven van natuurwetenschappelijke en technologische boeken	22.11.20.50	51	111	24	29	31	34
Het uitgeven van boeken, brochures e.d. drukwerk, zoals telefoon- en adresboeken, telex- en faxgidsen, beroeps- en exportgidsen, fotoboeken en plaatwerken	22.11.20.60	278	274	69	64	79	73
Het uitgeven van dagbladen en tijdschriften, vier of meer keer per week verschijnend	22.12.10.00	1 905	1 918	494	449	455	420
Het uitgeven van dagbladen en tijdschriften, minder dan vier keer per week verschijnend	22.13.10.00	2 119	2 176	575	506	515	450
<i>Drukken en diensten in verband met drukken</i>	22.2	3 712	3 731	934	891	854	807
<i>w.o.</i>							
Drukken van dagbladen en tijdschriften, vier keer of meer per week verschijnend	22.21.10.00	132	147	40	33	32	29
Waardepapieren, w.o. nieuwe postzegels, gezegeld papier; cheques, bankbiljetten, aandelen e.d.	22.22.11.00	73	107	24	30	40	27
Handelscatalogi	22.22.12.30	100	97	16	24	16	23
Reclamedrukwerk zoals brochures, folders, reisgidsen, sales promotion- materiaal, excl. Handelscatalogi	22.22.12.50	1 114	1 081	267	261	247	240
Ander drukwerk n.e.g., bijv. handelsformulieren, reisbiljetten, toegangskaarten, fotokopieën en familiedrukwerk, excl. kettlingformulieren en reclamedrukwerk	22.22.13.00	438	447	111	111	87	83
Opbergmappen, mappen en banden, omslagen voor dossiers, van papier of karton	22.22.20.50	66	62	17	14	17	15
Sets kettlingformulieren, ook met carbonpapier	22.22.20.75	89	90	22	21	17	15

Tabel 4.3 (slot)
Industriële verkopen: papier en grafische producten

	Code	2000	2001	2002			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
<i>Drukken en diensten in verband met drukkerijen (vervolg)</i>							
<i>w.o.</i>							
Drukken van boeken, brochures (geen reclame), jaarverslagen e.d. drukwerk, prentenalbums, prenten-, teken- en kleurboeken, geschreven of gedrukte muziek	22.22.31.00	286	309	81	73	80	70
Drukken van kranten en tijdschriften, minder dan vier keer per week verschijnend	22.22.32.20	717	686	182	156	151	140
<i>Drukken en diensten in verband met drukkerijen</i>	22.2	3 712	3 731	934	891	854	807
<i>w.o.</i>							
Afwerken van boeken en dergelijke artikelen (vouwen, lijmen, snijden, inbinden e.d.)	22.23.10.10	94	93	24	23	23	23
Afwerken van brochures, tijdschriften, catalogi, reclamemateriaal, prospectussen, enz.	22.23.10.30	111	114	28	27	31	30
Drukletters, clichés, drukplaten, drukcilinders en dergelijke	22.24.20.00	105	101	25	24	22	21
<i>Reproductie van opgenomen media</i>	22.3	627	644	146	138	120	121
<i>w.o.</i>							
Reproductie van compact discs	22.31.10.70	389	375	78	79	69	76
Reproductie van beeldplaten en andere media voor video-toepassing	22.32.10.70	60	72	19	16	x	x
Reproductie van andere media, met instructies voor automatische gegevensverwerking, excl. magneetbanden; toegangs- en identificatiepasjes	22.33.10.70	51	52	12	12	9	8

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

De omzet van de branche is in november 2002 met bijna 10 procent toegenomen in vergelijking met dezelfde maand het jaar ervoor. De productie blijft toenemen. Ook de afzet-, verbruiks- en importprijzen zijn gestegen. De bedrijvigheid is van november op december 2002 licht gedaald. Voor januari tot en met maart 2003 verwachten de ondernemers dat de bedrijvigheid zal toenemen en de prijzen zullen stijgen. Tot slot gaan zij er van uit dat ze met minder werknemers toe kunnen.

Omzet en productie blijven stijgen

De productie van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie is in november 2,8 procent hoger dan een jaar eerder. Dit is nu al voor de twaalfde achtereenvolgende maand het geval.

De omzet was in november 2002 bijna 10 procent hoger dan in dezelfde maand een jaar eerder. Op de buitenlandse markt is de omzet met bijna 6 procent toegenomen. Op de binnenlandse markt is de omzet met ruim 18 procent fors toegenomen. De toename van de omzet is mede een gevolg van de gestegen afzetprijzen. De prijzen in het binnenland liggen 7,4 procent hoger dan in dezelfde maand een jaar eerder en de buitenlandse prijzen zijn met 4,0 procent toegenomen. Als gevolg van de fors hogere prijzen van ruwe aardolie komen zowel de verbruiks als de importprijzen duidelijk hoger uit. De verbruiksprijzen zijn met gemiddeld 8,8 procent gestegen en de importprijzen met gemiddeld 9,1 procent.

Gecorrigeerd voor het prijs- en het werkdageffect ligt in november 2002 het volume van de gemiddelde dagomzet ruim 9 procent hoger dan in dezelfde maand een jaar eerder. Opvallend hierbij is het grote verschil in ontwikkelingen op de binnenlandse en de buitenlandse markt. Op de binnenlandse markt is de dagomzet met ruim 15 procent toegenomen, terwijl op de buitenlandse markt de omzet met ruim 6 procent steeg.

Bedrijvigheid neemt licht af

Uit de Conjunctuurtest van januari 2003 blijkt dat de bedrijvigheid in de branche van november op december 2002 enigszins is afgenomen. In de chemische industrie is de bedrijvigheid eveneens iets afgenomen. In de kunststofverwerkende industrie is de bedrijvigheid zelfs fors gedaald.

Orderontvangst stabiel gebleven

De orderontvangsten van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie zijn in december 2002 per saldo stabiel gebleven in vergelijking met de maand daarvoor. Vooral de ontvangsten uit het binnenland zijn gedaald. De orderontvangsten uit het buitenland zijn stabiel gebleven. In de chemische industrie zijn in december 2002 de orders afgenomen in vergelijking met de maand daarvoor. Op de buitenlandse markt zijn de orderontvangsten licht gedaald, terwijl ze op de binnenlandse markt flink zijn afgenomen. In de kunststofverwerkende industrie zijn de buitenlandse orderontvangsten fors afgenomen. Op de binnenlandse markt zijn de orderontvangsten zelfs zeer fors afgenomen.

Mineurstemming ondernemers houdt aan

De mineurstemming van de ondernemers in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie over de orderontvangsten en orderpositie houdt in januari 2003 aan. Vooral in de kunststofverwerkende industrie is de stemming ver beneden peil.

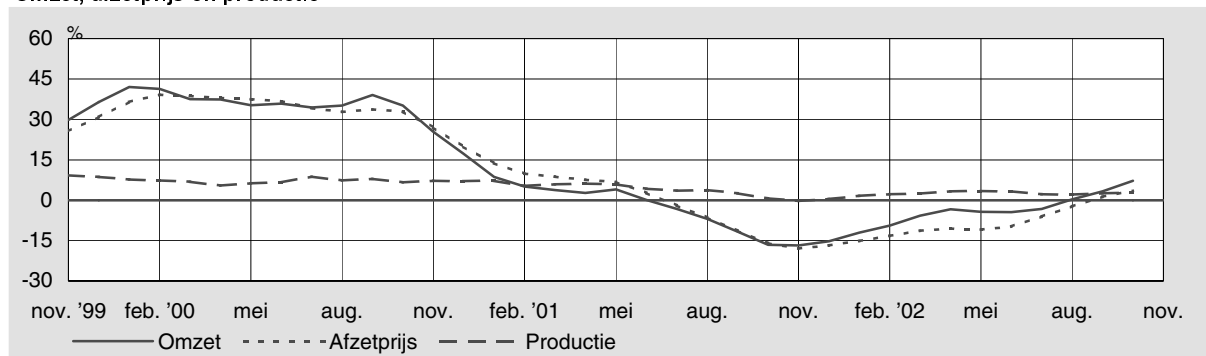
Verwachtingen

Voor januari tot en met maart 2003 verwachten de producenten in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie dat de bedrijvigheid zal toenemen. Verder verwachten ze een forse stijging van de verkoopprijzen. Ten slotte verwachten de ondernemers dat de werkgelegenheid zal afnemen.

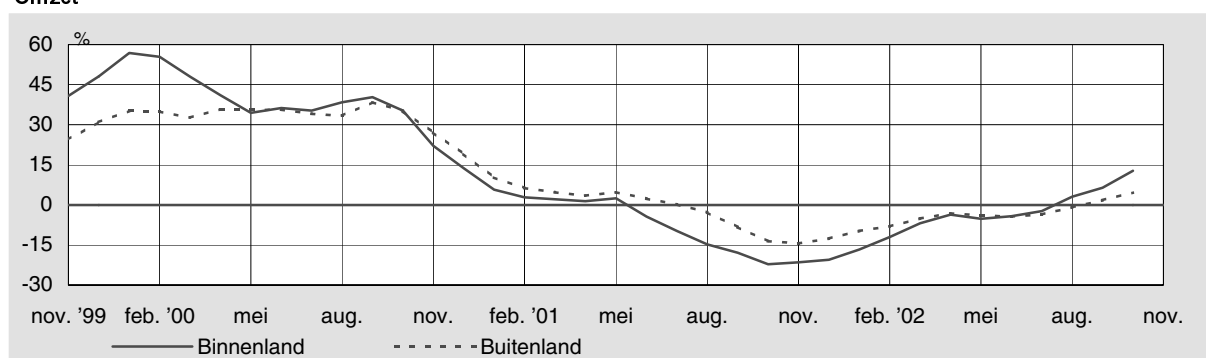
De ondernemers in de chemie verwachten dat de bedrijvigheid verder zal toenemen. In de kunststofverwerkende industrie verwachten de ondernemers zowel een toename van de bedrijvigheid als van de afzetprijzen. Over de werkgelegenheid zijn ze zeer somber. Zij verwachten een krimp.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

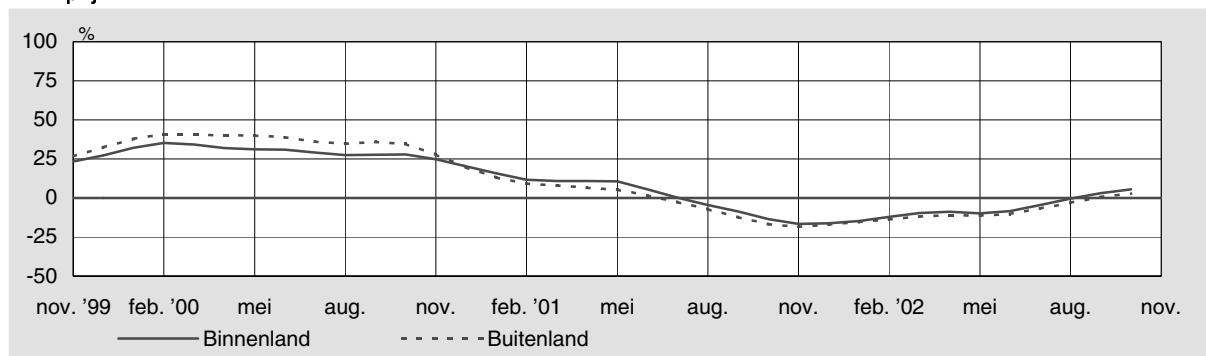
Omzet, afzetprijs en productie

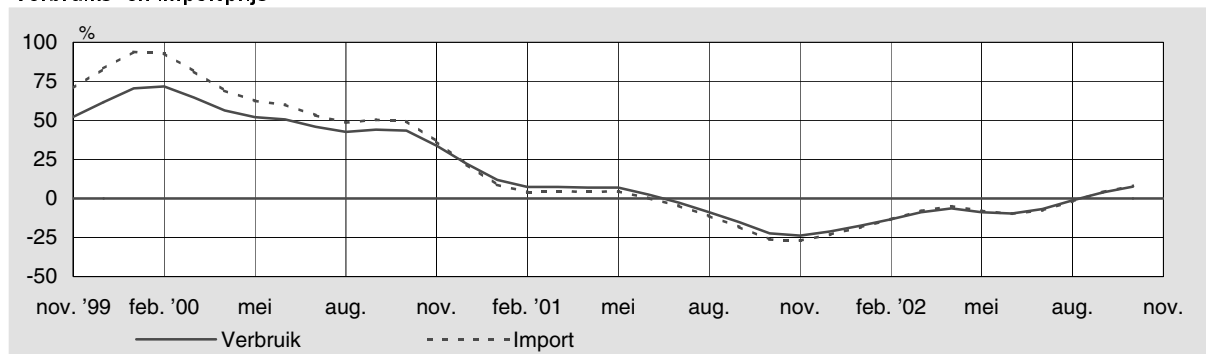
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 5.1

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

Rekeninggegevens. Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sept.	okt.	nov.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		161,2	154,1	154,4	142,0	155,6	155,0	155,6	140,1	160,4	169,3	153,6	9,6
binnenland		164,6	150,3	147,8	135,9	151,8	152,3	150,6	129,4	164,8	167,5	153,2	18,4
buitenland		159,6	156,0	157,7	145,1	157,4	156,4	158,2	145,6	158,1	170,3	153,7	5,6
Ontvangen orders (waarde) ²⁾		149,5	156,3	139,7	131,1	151,3	148,5	146,4	131,8	151,6	152,4	.	4,1
binnenland		162,3	156,5	136,9	120,6	145,6	145,0	132,1	124,4	152,6	157,2	.	19,1
buitenland		145,5	156,3	140,5	134,3	153,1	149,6	150,9	134,1	151,3	150,9	.	0,0
Afzetprijs		140,3	136,5	135,5	123,3	129,8	132,4	127,1	122,3	135,3	135,0	128,3	4,9
binnenland		139,7	139,2	137,5	125,3	134,4	136,9	129,0	123,9	140,1	139,4	133,0	7,4
buitenland		140,5	135,6	134,9	122,6	128,2	130,8	126,5	121,7	133,6	133,4	126,7	4,0
Verbruiksprijs		166,1	156,9	157,4	137,7	154,0	155,4	143,6	135,7	160,8	159,8	147,6	8,8
import		180,9	165,5	167,5	143,2	164,6	164,5	150,9	140,8	171,1	169,6	153,6	9,1
Productie (volume gemiddelde dag)		111,5	115,6	113,8	111,1	125,4	116,2	115,4	114,3	124,2	118,5	117,5	2,8
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		111,4	115,5	116,6	113,4	124,3	120,6						3,4
Aantal bedrijven ³⁾	1000	2,0	2,0			1,9							
Uitgesproken faillissementen	1	28	30	8	3	6	8						
Aantal werkdagen	1	254	254	65	64	61	66	23	22	21	23	21	
Energieverbruik	PJ	847	857	211	217	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Uitkomsten hebben betrekking op de ontvangen orders in de chemische industrie.

³⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie *

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd.		
		2001	2002	2002				2003	2001	2002		laatste		
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.			dec.	jan.		dec.	jan.
Orderontvangst vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		-7	3						-15	-19	-10	-11	3	
binnenlandse markt		-9	-1						-28	-18	-24	-35	-1	
buitenlandse markt		-6	4						-7	-19	-4	-3	4	
Bedrijvigheid vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		-4	6						-16	-8	-1	-5	6	
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,7	84,9	83,5	85,1	85,1	85,3	84,1					84,9	
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	81	86	80	87	87	83	88					86	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	14	8	16	8	7	9	8					8	
tekort aan arbeid	%	3	2	1	3	2	1	0					2	
te geringe productiecapaciteit	%	0	1	0	0	1	2	0					1	
overige belemmeringen	%	3	4	3	2	3	5	4					4	
Orderpositie	⁴⁾	97,5	96,4						95,7	94,4	95,5	95,6	96,4	
Beoordelingen: ⁵⁾														
orderontvangst		-11	-11						-15	-14	-15	-15	-11	
orderpositie totaal		-9	-8						-12	-12	-10	-11	-8	
orderpositie buitenland		-9	-6						-11	-13	-6	-12	-6	
productiecapaciteit		7	4	14	3	3	5	3					4	
voorraden gereed product		6	4						7	4	2	6	4	
Concurrentiepositie afgelopen periode														
binnenlandse markt		-5	-4	-4	-8	-2	-4	0					-4	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		-4	0	-1	3	1	-4	-1					0	
buiten Europese Unie		-4	-1	-2	1	5	-6	-2					-1	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		2	5	12	11	12	-1	-2					5	
bedrijvigheid komende 3 mnd		5	7						-2	20	2	15	7	
verkoopprijs komende 3 mnd		-7	7						-4	-17	-1	18	7	
personeelssterkte komende 3 mnd		-4	-13						-8	-8	-24	-20	-13	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het cijfer heeft betrekking op de laatste maand van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juli 2000 = 100. De orderpositie is gemeten in de eerste helft van de verslagmaand

⁵⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

* M.i.v. januari 2003 is de verslagmaand in de Conjunctuurtest één maand opgeschoven (op pagina 8 wordt dit toegelicht)

Tabel 5.3
Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

	Code	2000	2001		2002		
			2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾	
mln euro							
Chemische producten en synthetische of kunstmatige vezels	24	31 353	30 909	8 038	7 654	7 764	7 747
w.v.							
Industriële gassen	24.11	226	x	x	x	x	.
Kleurstoffen en pigmenten	24.12	371	349	93	81	106	109
w.o.							
Kleur- en verfstoffen, preparaten en luminoforen (excl. op basis van titaanoxide, of chroom- of cadmiumverbindingen)	24.12.24.70	80	83	22	22	26	25
Overige anorganische chemische basisproducten	24.13	930	921	230	219	229	226
Overige organische chemische basisproducten	24.14	9 649	9 143	2 416	2 302	2 269	2 416
w.o.							
Cycloalkanen, cycloalkenen en cycloterpenen, excl. cyclohexaan	24.14.12.15	55	62	17	15	18	16
Benzeen	24.14.12.23	367	329	89	79	105	.
Esters van azijnzuur, excl. ethyl- en vinylacetaat	24.14.32.19	33	38	9	11	10	10
Mono-, di-, trichloorazijnzuur, propionzuur, boterzuur, valeriaanzuur en zouten of esters daarvan	24.14.32.20	67	78	20	20	19	x
Verzadigde eenw. acyclische carbonzuren, incl. zouten en esters daarvan, excl. azijn-, mieren-, propion-, boter-, valeriaan-, palmitine -, stearinezuur	24.14.32.80	67	32	8	7	8	9
Carbonzuren met andere zuurstofhoudende groepen en derivaten daarvan, excl. citroenzuur en derivaten daarvan	24.14.34.75	130	81	19	22	x	.
Aminoverbindingen met zuurstofhoudende groepen, excl. aminoalcoholen, lysine en glutaminezuur	24.14.42.90	127	119	30	31	31	31
2,2'-oxydiëthanol (diëthyleenglycol)	24.14.63.33	53	54	17	12	16	.
Etheralcoholen en halogeen-, sulfo-, nitro- en nitrosoderivaten daarvan, excl. diëthyleenglycol	24.14.63.39	148	161	40	x	x	58
Naftaleen en mengsels van aromatische koolwaterstoffen	24.14.73.40	265	x	86	x	61	x
Olie en andere olieproducten, uit de distillatie van steenkoolteer, excl. benzol, toluol, xylol, naftaleen, creosootolie en mengsels van aromaten	24.14.73.67	68	66	18	x	14	14
Kunstmeststoffen en stikstofverbindingen	24.15	1 079	1 068	241	265	185	200
w.o.							
Ammoniak, watervrij (100% N)	24.15.10.75	208	172	43	41	x	45
Meststoffen met stikstof, fosfor en kalium, met meer dan 10 gewichtpercenten stikstof (100% effectieve stof)	24.15.80.23	114	91	19	18	17	14
Kunststoffen in primaire vormen	24.16	7 553	7 338	1 917	1 782	1 847	1 799
w.o.							
Copolymeren van acrylonitril, butadiëen en styreen (ABS), in primaire vormen	24.16.20.70	196	188	46	45	48	.
Polymeren van styreen, in primaire vormen, excl. polystyreen, SAN en ABS	24.16.20.90	176	207	51	54	52	.
Polyethyleenglycolen en andere polyetheralcoholen, in primaire vormen	24.16.40.15	384	459	105	121	133	.
Verzadigde polyesters n.e.g., in primaire vormen	24.16.40.90	304	217	65	44	41	58
Acrylpolymeren, in primaire vormen, excl. polymethylmethacrylaat	24.16.53.90	233	255	73	67	64	63
Synthetische rubber in primaire vormen	24.17	x	x	x	x	x	x
Verdelingsmiddelen en andere chemische producten voor de landbouw	24.2	204	201	58	42	49	47
Verf, vernis e.d., drukinkt en mastiek	24.3	1 647	1 619	432	390	405	389
w.o.							
Verf en vernis, op basis van acryl- of vinylpolymeren, in waterige systemen	24.30.11.50	196	202	53	49	48	.
Verf en vernis, op basis van andere synthetische polymeren dan acryl- of vinylpolymeren, in waterige systemen	24.30.11.70	32	50	13	13	14	12
Verf en vernis oplossingen van polyesters met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.29	221	208	58	50	58	55
Verf- en vernisoplossingen van acryl- of vinylpolymeren met meer dan 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.30	53	51	14	12	15	14
Verf en vernis oplossingen van acryl- of vinylpolymeren met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet- waterige systemen	24.30.12.50	30	27	7	7	8	7
Verf en vernis oplossingen op basis van synth. polymeren met max. 50 gew.% oplosmiddel, niet-waterige systemen, excl. van acryl- of vinylpolymeren	24.30.12.90	242	230	66	53	63	61
Bereide pigmenten, opacifieermiddelen en verfstoffen (bijv. voor keramiek)	24.30.21.30	57	58	15	15	16	16
Niet-voorvaste preparaten voor het bestrijken of bepleisteren van metselwerk	24.30.22.60	70	69	20	17	19	17
Zwarte drukinkt	24.30.24.50	20	24	6	6	6	6
Drukinkt, excl. zwarte drukinkt	24.30.24.70	219	216	53	52	56	55

Tabel 5.3 (vervolg)
Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

	Code	2000	2001		2002		
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Farmaceutische grondstoffen	24.41	677	712	189	176	150	164
Farmaceutische producten	24.42	4 514	4 890	1 279	1 198	1 300	1 251
w.o.							
Geneesmiddelen met penicillinen of streptomycinen in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.11.60	62	77	20	19	x	x
Geneesmiddelen met andere antibiotica dan penicillinen of streptomycinen, in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.11.80	40	38	9	9	11	10
Glycerol, zeep en wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen	24.51	696	695	176	172	149	156
w.o.							
Was- en reinigingsmiddelen, opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.51.32.50	163	216	53	56	40	45
Was- en reinigingsmiddelen, n.o.v.k.	24.51.32.70	73	71	19	17	27	28
Preparaten voor het parfumeren van of het neutraliseren van geuren in vertrekken	24.51.41.00	37	x	x	x	.	.
Parfums en cosmetische artikelen	24.52	264	242	59	63	73	65
w.o.							
Schoonheids- en verzorgingsmiddelen, excl. voor het opmaken van lippen en ogen, de verzorging van handen of voeten, poeder voor cosmetisch gebruik	24.52.15.00	44	36	10	9	11	8
Kruit en springstoffen	24.61	x	x	x	x	x	x
Lijm en gelatine	24.62	255	276	75	66	73	66
w.o.							
Lijm, excl. op basis van caseïne, caseïnat, albuminen, albuminaten, gelatine, beenderen of zetmeel	24.62.10.95	155	170	47	40	43	41
Etherische oliën	24.63	385	425	107	111	117	x
w.o.							
Mengsels van reukstoffen voor de voedingsmiddelen- en drankenindustrie	24.63.10.75	276	288	75	73	75	52
Fotochemische producten	24.64	882	836	214	x	252	243
Informatiedragers waarop niets is opgenomen	24.65	x	x	x	x	x	x
Andere chemische producten, niet eerder genoemd	24.66	1 178	1 231	305	301	323	307
w.o.							
Reactie-initiatoren, -versnellers en katalytische preparaten, n.e.g.	24.66.46.60	191	x	53	x	x	x
Producten van rubber of kunststof	25	4 774	4 780	1 233	1 152	1 245	1 163
w.v.							
Producten van rubber	25.1	475	475	114	116	115	114
w.o.							
Gegoten artikelen van niet-geharde ge vulcaniseerde rubber, excl. voor motorvoertuigen	25.13.73.60	63	60	16	16	12	11
Platen, vellen, buizen en profielen van kunststof	25.21	1 894	1 858	489	440	481	446
w.o.							
Stijve buizen en slangen, van polyethyleen	25.21.21.53	85	70	21	15	18	18
Stijve buizen en slangen, van polyvinylchloride	25.21.21.57	178	169	47	39	43	38
Niet-stijve buizen en slangen van kunststof, versterkt of op andere wijze gecombineerd met andere stoffen, excl. flexibele met drukweerstand minder dan 27,6 Mpa	25.21.22.50	48	47	13	9	12	12
Hulpstukken voor buizen en slangen, van kunststof	25.21.22.70	139	129	34	31	34	29
Platen, foliën e.d. van kunststof zonder celstruct., niet versterkt met andere stoffen, van polyethyleen, dikte max. 0,1 mm, niet vezelversterkt	25.21.30.10	254	227	56	53	51	52
Platen, foliën e.d. van polyurethanen met celstructuur	25.21.41.50	147	147	38	34	36	33
Platen, foliën e.d. van kunststoffen, met celstructuur, excl. van polystyreen, polyvinylchloride, polyurethanen of geregenereerde cellulose	25.21.41.80	94	106	28	26	28	23
Platen, foliën e.d. van kunststof zonder celstruct., versterkt of gecombineerd, excl. van polymerisatieproducten door herschikking, condensatie of additie	25.21.42.80	56	56	14	14	15	13
Verpakkingsmateriaal van kunststof	25.22	918	922	241	234	240	232
w.o.							
Vuilniszakken, draagtassen en andere zakken van polyethyleen	25.22.11.00	238	228	59	60	60	58
Vuilniszakken, draagtassen en andere zakken van kunststof, excl. van polyethyleen	25.22.12.00	54	43	11	11	13	13
Dozen, bakken, kisten en dergelijke artikelen van kunststof	25.22.13.00	240	254	68	60	73	70
Flessen, flacons en dergelijke artikelen van kunststof, max. 2 l	25.22.14.50	106	116	30	35	24	23
Stoppen, deksels en andere sluitingen, van kunststof	25.22.15.27	44	40	11	10	9	9
Vaten, containers of pallets voor vervoer, opslag of verpakking, van kunststof	25.22.15.40	209	198	51	48	51	47

Tabel 5.3 (slot)
Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

	Code	2000	2001		2002		
			2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾	
mln euro							
Kunststofartikelen voor de bouw	25.23	489	516	127	125	135	126
w.o.							
Deuren en ramen, deur- en raamkozijnen, drempels voor deuren en vensterbanken, van kunststof	25.23.14.50	151	162	40	38	49	44
Uitrustingsstukken van kunststof voor gebouwen, zoals kabelgoten of rawl- en andere pluggen, excl. garnituren en beslag	25.23.15.90	41	59	13	18	13	14
Geprefabriceerde bouwwerken van kunststof	25.23.20.00	37	40	7	11	8	.
Overige producten van kunststof	25.24	998	1 009	262	237	275	246
w.o.							
Tafelkleden, bakjes voor levensmiddelen en ander keuken- en tafelgerei van kunststof	25.24.23.20	104	112	30	29	34	33
Huishoudelijke en toiletartikelen van kunststof, excl. van geregenereerde cellulose, ook excl. keuken- of tafelgerei	25.24.23.70	69	69	16	17	18	16
Artikelen van kunststof en van fysisch gewijzigde natuurlijke harsen, niet uit vellen, excl. kleding (toebehoren), beslag voor meubelen, beeldjes, schoolbehoeften	25.24.28.70	357	371	95	85	87	74
Onderdelen van kunststof voor automobielen, tractors, rijwielen, motorrijwielen en andere voertuigen voor vervoer over land	25.24.90.60	102	114	29	26	35	36

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

Het blijft kwakkelen in deze branche. Zowel het volume van de bruto toegevoegde waarde in het derde kwartaal als die van de gemiddelde dagproductie en de gemiddelde dagomzet in november zijn weer lager dan een jaar eerder. In december daalt de bedrijvigheid enigszins ten opzichte van november, bij een stabiele orderontvangst. Voor het eerste kwartaal verwachten de producenten een gelijkblijvende bedrijvigheid, maar een daling van de buitenlandse afzet en het aantal werknemers.

Volume bruto toegevoegde waarde daalt

Het volume van de bruto toegevoegde waarde van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie is in het derde kwartaal van 2002 ruim 3 procent lager dan in het derde kwartaal van 2001. Dit is inmiddels het vijfde kwartaal op rij waarin het volume van de bruto toegevoegde waarde lager is dan in het overeenkomstige kwartaal een jaar eerder. In het eerste en tweede kwartaal van 2002 was de afname ruim 8 en bijna 8 procent.

In het gehele jaar 2001 daalde het volume van de bruto toegevoegde waarde met 1,5 procent. Over de eerste negen maanden van 2002 is dit 6,4 procent. Deze branche doet het daarmee het slechtste binnen de industrie. Voor de totale industrie bedraagt de afname in de eerste negen maanden 1,8 procent.

Productie daalt licht

Ook in november 2002 is het volume van de gemiddelde dagproductie weer lager dan in november 2001. Al bijna anderhalf jaar is dit elke maand het geval. Wel is de daling van 0,5 procent in november klein te noemen. In de eerste negen maanden lag de daling tussen de 5 en 11 procent. In oktober was dat 1,5 procent. Wel dient opgemerkt te worden dat in oktober en november van 2001 het productievolume met bijna 10 en bijna 8 procent daalde.

Op kwartaalbasis worden de dalingen van het productievolume in de loop van 2002 kleiner. Met de cijfers van oktober en november lijkt deze trend zich in het vierde kwartaal voort te zetten. Over de eerste elf maanden komt de productiedaling uit op 6,1 procent. De resultaten van december 2002 kunnen hier weinig verandering in brengen, waarmee het jaar 2002 deze branche weinig goeds heeft gebracht.

Omzet neemt ook af

Vergeleken met november 2001 is de omzet in november 2002 met bijna 11 procent gedaald. Wel telt november in 2002 een werkdag minder dan in 2001. Daarentegen zijn de afzetprijzen juist 1,7 procent hoger. Als deze beide effecten worden verdisconteerd, resulteert dit in een afname van het volume van de gemiddelde dagomzet van ruim 8 procent.

Op de buitenlandse markt is de omzet het sterkst gedaald. Daar is de omzet met bijna 13 procent afgenomen, terwijl de prijzen met 1,2 procent gestegen zijn. Het volume van de gemiddelde dagomzet op de exportmarkten komt uit op een daling van bijna 10 procent.

In het binnenland is de daling van de omzet ruim 8 procent. Ook hier zijn de afzetprijzen gestegen en wel met 2,6 procent. Het volume van de gemiddelde dagomzet in het binnenland is met ruim 6 procent afgenomen.

In de eerste elf maanden van 2002 is de omzet ruim 7 procent lager dan in dezelfde periode in 2001. Omdat de afzetprijzen gemiddeld 0,6 procent hoger waren, komt het volume van de gemiddelde dagomzet bijna 8 procent lager uit.

Op de binnenlandse markt is de omzet met ruim 5 procent gedaald, bij een prijsstijging van 1,9 procent. Voor het volume van de gemiddelde dagomzet op de binnenlandse markt betekent dit een daling van 7 procent. Op de exportmarkten is de omzet ruim 8 procent lager, bij nagenoeg gelijke afzetprijzen. De daling van het volume van de gemiddelde dagomzet op de buitenlandse markt bedraagt dan ook ruim 8 procent.

Bedrijvigheid daalt enigszins

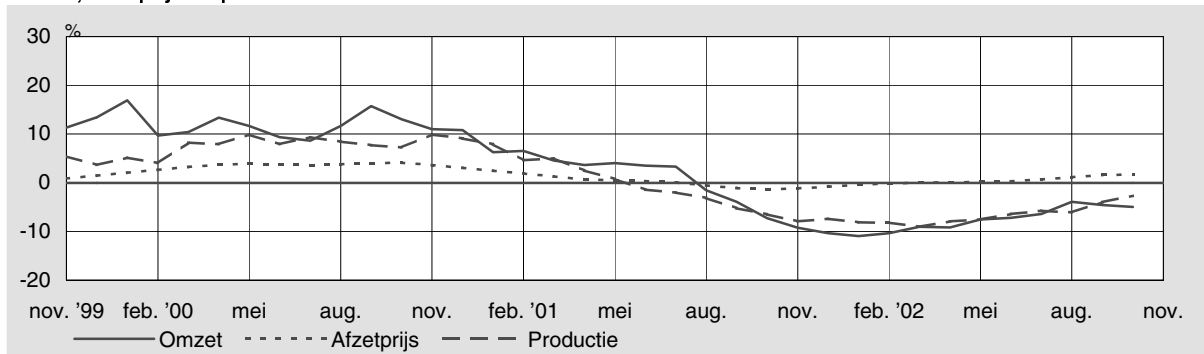
In december 2002 daalt de bedrijvigheid licht ten opzichte van november. In de Conjunctuurtest van januari 2003 geven de producenten dan ook aan dat de bezettingsgraad van het machinepark 0,6 procent lager is dan in oktober 2002. De waarde van de orderontvangst is in december nagenoeg gelijk aan die van november. Dit geldt voor zowel de binnenlandse als de buitenlandse orders. De lichte daling van de bedrijvigheid bij een stabiele orderontvangst vertaalt zich in een geringe toename van de index van de orderpositie tot 90,2. Volgens de producenten is hun concurrentiepositie op de binnenlandse en op de buitenlandse markt in het vierde kwartaal gelijk gebleven.

De stemming in de branche verandert nauwelijks. Over de orderontvangst is men wat meer tevreden maar over de orderpositie juist iets minder. Wel stijgt per saldo het percentage ondernemers dat de productiecapaciteit te groot vindt van 9 procent in oktober tot 14 procent in januari. Ook geeft, net als in oktober, ongeveer een op de vijf producenten aan productiebelemmeringen te ondervinden. Als oorzaak meldt het overgrote deel "onvoldoende vraag". Verder vindt per saldo 9 procent van de fabrikanten de voorraad gereed product te groot, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling.

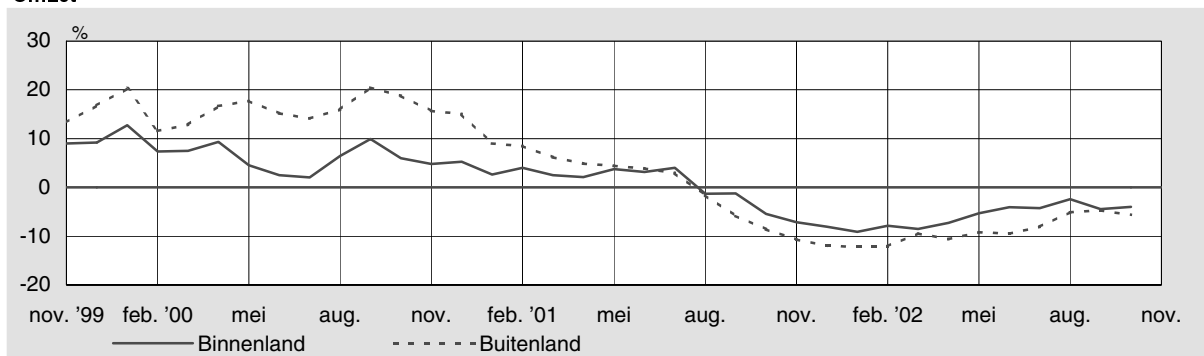
Verwachtingen

Voor het eerste kwartaal van 2003 verwachten de ondernemers een gelijkblijvende bedrijvigheid en iets hogere afzetprijzen. Ten aanzien van de buitenlandse afzet en de personeelssterkte zijn ze echter negatiever en voorzien ze een afname.

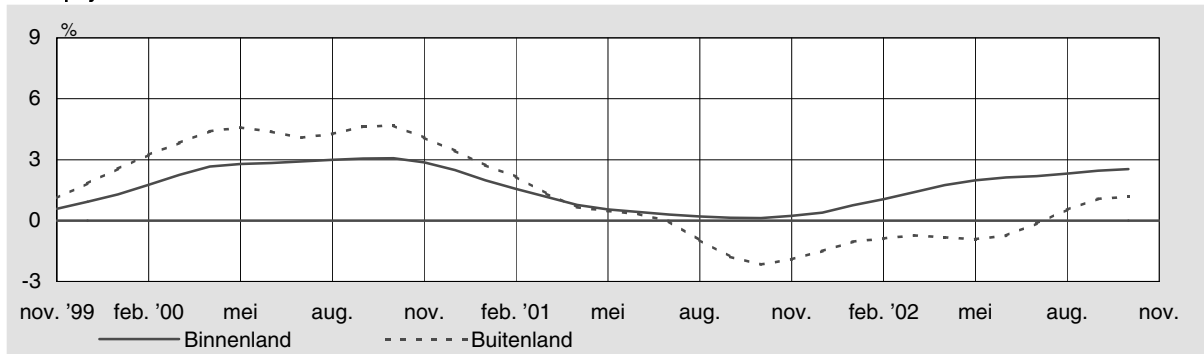
Omzet, afzetprijs en productie

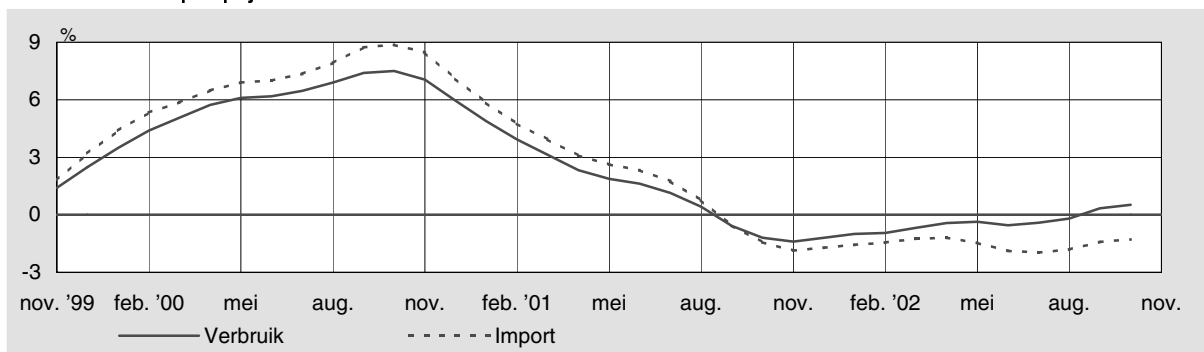
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

Rekengegevens, metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sept.	okt.	nov.	
		1995=100											%
Omzet (waarde)		139,8	138,8	127,7	145,6	133,5	122,8	144,8	147,9	137,2	139,3	131,9	-10,8
binnenland		139,2	138,4	128,2	143,1	136,5	125,3	149,8	143,8	139,7	141,5	131,9	-8,3
buitenland		140,3	139,1	127,3	147,4	131,2	120,9	141,1	150,9	135,4	137,6	131,8	-12,7
Ontvangen orders (waarde)		140,0	143,8	122,9	133,5	132,6	111,7	128,7	131,1	114,0	126,2	.	-1,9
binnenland		134,4	143,2	123,7	129,5	134,4	112,6	136,9	129,3	114,9	131,2	.	-4,2
buitenland		144,3	144,3	122,2	136,4	131,2	111,0	122,6	132,4	113,4	122,5	.	0,0
Afzetprijs		105,8	106,0	105,9	105,4	106,6	107,2	105,5	105,4	107,3	107,4	107,2	1,7
binnenland		106,3	107,0	107,0	107,1	109,0	109,5	107,1	107,1	109,7	109,9	109,9	2,6
buitenland		105,5	105,4	105,3	104,5	105,2	105,8	104,5	104,5	105,9	105,9	105,7	1,2
Verbruiksprijs		106,6	107,8	108,0	107,3	107,6	107,8	107,2	107,3	107,9	108,1	107,9	0,6
import		106,8	108,4	108,7	107,5	107,3	106,7	107,7	107,7	106,5	106,5	106,4	-1,2
Productie (volume gemiddelde dag)		120,5	118,8	107,1	116,9	118,8	100,6	111,2	117,7	114,6	109,5	117,2	-0,5
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		120,6	118,8	112,2	121,1	110,8	108,7						-3,1
Aantal bedrijven ²⁾	1000	17,3	18,9			19,5							
Uitgesproken faillissementen	1	176	220	59	80	74	65						
Aantal werkdagen	1	254	254	65	64	61	66	23	22	21	23	21	
Energieverbruik	PJ	194	200	46	54	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Metaal-, elektrotechnische- en transportmiddelenindustrie *

	Eenheid	gegevens: metaal-, elektrotechnische- en transportmiddelenindustrie							maand				Gemidd.
		jaar		kwartaal								laatste	
		2001	2002	2002				2003	2001	2002		jan.	
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.		dec.	dec.		
													12 mnd.
Orderontvangst vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		-5	1						-10	4	-4	-2	1
binnenlandse markt		-3	-4						-11	-7	1	-3	-4
buitenlandse markt		-6	2						-10	11	-6	0	2
Bedrijvigheid vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		-3	0						-7	-2	-6	-6	0
Bezettingsgraad ³⁾	%	82,6	80,3	81,5	80,2	80,3	80,6	80,0					80,3
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	80	79	79	80	80	79	78					79
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	12	15	16	15	13	16	17					15
tekort aan arbeid	%	4	2	2	1	3	2	2					2
te geringe productiecapaciteit	%	1	1	1	1	1	1	1					1
overige belemmeringen	%	2	3	2	3	3	2	2					3
Orderpositie	⁴⁾	94,9	90,9						89,8	92,0	89,9	90,2	90,9
Beoordelingen: ⁵⁾													
orderontvangst		-11	-16						-19	-22	-20	-14	-16
orderpositie totaal		-7	-10						-19	-20	-11	-13	-10
orderpositie buitenland		-7	-6						-17	-22	-10	-12	-6
productiecapaciteit		6	11	10	13	9	9	14					11
voorraden gereed product		7	8						8	9	8	9	8
Concurrentiepositie afgelopen 3 mnd													
binnenlandse markt		0	-3	2	-2	-6	-4	1					-3
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		1	0	-4	-2	2	0	0					0
buiten Europese Unie		-1	0	-5	-1	1	0	0					0
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		-5	5	-7	14	12	4	-9					5
bedrijvigheid komende 3 mnd		0	6						-7	-3	-3	-1	6
verkoopprijs komende 3 mnd		2	4						2	8	5	6	4
personeelssterkte komende 3 mnd		-9	-13						-19	-19	-12	-13	-13

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het cijfer heeft betrekking op de laatste maand van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juli 2000 = 100. De orderpositie is gemeten in de eerste helft van de verslagmaand

⁵⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

* M.i.v. januari 2003 is de verslagmaand in de Conjunctuurtest één maand opgeschoven (op pagina 8 wordt dit toegelicht)

Tabel 6.3

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	2000	2001		2002		
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Metalen in primaire vorm en metaalproducten uit eerste verwerking w.o.	27	.	.	.	.	.	.
Buizen en hulpstukken (fittings) van gietijzer	27.21	x	x	x	x	x	x
Buizen en hulpstukken (fittings) van staal	27.22	x	305	x	65	x	66
Getrokken draad uit ijzer of staal	27.34	67	81	22	20	21	19
Aluminium en werken van aluminium w.o.	27.42	1 497	1 496	399	355	392	339
Ruw aluminium (blokken e.d.) van gelegeerd secundair aluminium	27.42.11.55	160	149	46	28	46	38
Staven en profielen, incl. holle profielen, van gelegeerd aluminium	27.42.22.50	310	300	84	68	122	91
Lood, tinn en zink en werken daarvan	27.43	x	x	x	x	x	x
Werken van koper	27.44	290	260	64	56	66	57
Gieten van ijzer	27.51	206	193	52	42	46	42
Gieten van lichte metalen w.o.	27.53	168	186	49	40	60	52
Gegoten onderdelen van lichte non-ferro metalen, excl. voor voertuigen, machines, aandrijvingselementen, kussenblokken of assen	27.53.10.90	102	119	32	26	27	22
Producten van metaal, excl. machines en apparaten w.o.	28	9 091	9 372	2 467	2 285	2 318	2 234
Metalen constructiewerken en delen daarvan w.o.	28.11	3 488	3 422	897	841	835	861
Geprefabriceerde bouwwerken van ijzer of staal, zoals broeikassen, warenhuizen, bedrijfsgebouwen, loodsen, serres, wachthuisjes ofabri's e.d.	28.11.10.30	457	461	115	124	114	114
Geprefabriceerde bouwwerken van aluminium, zoals broeikassen, warenhuizen, bedrijfsgebouwen, loodsen, serres, wachthuisjes ofabri's e.d.	28.11.10.50	100	79	20	22	31	18
Bruggen en bruggdelen, van ijzer of van staal	28.11.21.00	82	87	16	19	17	.
Vakwerkmasten en andere masten, van ijzer of staal, excl. scheepsmasten	28.11.22.00	55	67	16	15	17	18
Constructiewerken hoofdzakelijk bestaand uit plaatmateriaal van ijzer of staal, met isolerende tussenlaag, zoals puien, gevels, plafonds, vloeren of scheidingswanden, excl. waterbouwkundige constructiewerken	28.11.23.40	171	216	61	48	46	44
Constructiewerken hoofdzakelijk bestaand uit plaatmateriaal van ijzer of staal, zonder isolerende tussenlaag, zoals puien, gevels, plafonds, vloeren of scheidingswanden, excl. waterbouwkundigeconstructiewerken	28.11.23.50	135	130	36	30	32	29
Constructiewerken en delen hiervoor, van ijzer of staal, vrijwel geen platen, zoals luchtkanalen, hekwerken, pijp- en transportleidingen, skeletten, spanten, magazijnrekken, e.d., excl. waterbouwkundige constructiewerken	28.11.23.60	1 849	1 810	477	458	470	500
Constructiewerken en delen hiervoor, van aluminium	28.11.23.70	566	478	134	103	89	104
Metalenconstructiewerken voor de bouw w.o.	28.12	427	441	106	105	110	103
Deuren en ramen, alsmede kozijnen daarvoor en drempels, van ijzer of staal	28.12.10.30	178	175	39	41	46	44
Deuren en ramen, alsmede kozijnen daarvoor en drempels, van aluminium	28.12.10.50	249	267	67	63	64	58
Tanks, reservoirs en bergingsmiddelen van metaal w.o.	28.21	257	352	91	88	.	98
Kuipen, tanks, inhoud > 300 l, niet inwendig bekleed of voorzien van warmte-isolerende bekleding, van ijzer/staal, voor vloeistof, excl. vloeibare gassen	28.21.11.30	36	46	10	14	14	15
Kuipen, reservoirs, tanks, silo's, inhoud > 300 l, voor vaste stoffen, van ijzer of staal	28.21.11.50	x	32	7	8	x	x
Radiatoren en ketels voor centrale verwarming w.o.	28.22	505	521	119	130	113	135
Radiatoren, convectoren, panelen en delen daarvan, van ijzer of staal, excl. voor elektrische verwarming en excl. steunen, afsluiters, buizen e.d.	28.22.11.50	97	96	22	21	21	22
Verwarmingsketels voor centrale verwarming, lagedrukstoomketels e.d.	28.22.12.00	380	394	90	102	85	105
Stoomketels, exd. wamwaterketels voor centrale verwarming	28.3	206	461	x	x	x	63
Smeden, persen, stampen en profielwalsen van metaal; poedermetallurgie w.o.	28.4	1 075	1 067	268	241	243	225
Delen van stampwerk van staal, excl. voor machines of voertuigen	28.40.12.80	99	80	21	19	22	19
Pers-, trek- en stansdelen van staal voor voertuigen voor vervoer over land	28.40.13.10	334	334	86	78	71	70
Pers-, trek- en stansdelen van staal voor machines, excl. voor voertuigen voor vervoer over land, zuigermotoren of aandrijvingselementen	28.40.13.30	62	62	14	15	16	15
Pers-, trek- en stansdelen van staal voor elektrotechnische producten	28.40.13.40	61	76	20	19	17	16
Pers-, trek- en stansdelen van staal, excl. voor landvoertuigen, machines of elektrotechnische producten	28.40.13.50	375	410	100	88	90	84
Pers-, trek- en stansdelen van non-ferrometalen	28.40.13.70	82	58	15	12	17	13

Tabel 6.3 (vervolg)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	2000	2001	2002			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Oppervlaktebehandeling van metaal	28.51	462	490	130	119	122	107
w.o.							
Het verzinken, vertinnen, verkoperen, verloden e.d. van metalen, d.m.v. (thermisch) dompelen	28.51.11.30	91	89	23	23	20	17
Het aanbrengen van metallische lagen door middel van elektro-chemisch verchromen, vernikkelen, incl. hardverchromen, verkoperen, cadmeren e.d.	28.51.11.90	57	39	10	8	8	8
Het aanbrengen van niet-metallische lagen: lak- en poederspuiten, moffelen, emaileren e.d.	28.51.22.30	192	204	54	47	58	46
Oppervlaktebewerking van metalen, excl. plastificeren, fosfateren, lakken, anodiseren, harden, metalliseren	28.51.22.90	55	79	24	20	19	18
Algemene metaalbewerking	28.52	369	404	109	96	91	90
w.o.							
Gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor kernreactoren, stoomketels, machines, toestellen of mechanische werktuigen	28.52.10.33	120	142	42	33	27	25
Gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor elektrotechnische producten	28.52.10.53	49	50	13	13	13	12
Gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor optische, fotografische, medische, meet- en regelapparatuur	28.52.10.55	73	75	18	18	17	18
Scharen, messen en bestek	28.61	x	x	x	x	.	x
Gereedschap	28.62	206	208	54	48	57	57
w.o.							
Stamp-, pers- en stansgereedschappen voor metaalbewerking	28.62.50.33	69	72	17	15	19	22
Hang- en sluitwerk	28.63	x	x	x	x	x	x
w.o.							
Cilindersloten voor deuren van gebouwen van onedel metaal, mechanisch of elektrisch	28.63.12.30	48	45	12	11	12	11
Garnituren, beslag e.d. artikelen voor gebouwen, van onedel metaal	28.63.14.40	46	40	10	10	12	11
Stalen vaten e.d.	28.71	109	115	29	27	30	28
w.o.							
Reservoirs, vaten, bussen e.d. verpakkingsmidd., inhoud 50 t/m 300 l, al dan niet bekleed of geïsoleerd, van ijzer/staal, excl. voor gecompriemd/vloeibaar gas	28.71.11.00	x	88	x	20	23	22
Bergingsmiddelen van lichtmetaal	28.72	513	516	134	128	136	141
Artikelen van draad	28.73	366	314	84	74	87	74
Bouten, schroeven, moeren, kettingen en veren	28.74	135	135	31	33	28	28
Overige producten van metaal, n.e.g.	28.75	781	751	210	190	204	184
w.o.							
Werken van ijzer/staal, zoals zonwering, troggen voor kneden/mengen, looprekken, gereedschapkasten, botaniseertrommels, contactverbinding voor optische vezelkabel	28.75.27.49	79	75	21	18	18	15
Werken van aluminium, zoals kettingen, lijstwerkprofielen, afvoerbuizen, binnen- en buitenzonwering, excl. van gegoten aluminium en excl. spijkers, nagels e.d.	28.75.27.55	184	165	51	43	61	48
Verkeersborden, straatnaamborden, uithangborden e.d. borden, van onedel metaal, excl. borden voorzien van lichtbron	28.75.27.87	71	50	15	10	13	12
Machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	29	12 574	11 918	3 161	2 650	2 992	2 733
w.o.							
Motoren en turbines, excl. voor luchtvaartuigen, motorvoertuigen en bromfietsen	29.11	447	563	129	203	121	134
w.o.							
Revisie, reparatie en onderhoud van verbrandingsmotoren en turbines, excl. voor luchtvaartuigen, motorvoertuigen en motorrijwielen	29.11.92.00	234	255	64	67	79	81
Pompen en compressoren	29.12	846	962	242	235	232	224
w.o.							
Hydraulische motoren en krachtmachines, rechtlijnig werkend, excl. hydraulische systemen	29.12.11.35	82	86	19	20	23	19
Delen van pompen en elevatoren voor vloeistoffen	29.12.42.00	92	132	31	34	33	.
Delen van lucht- en vacuumpompen, compressoren, ventilatoren en afzuigkappen waarvan de langste horizontale zijde maximaal 120 cm is	29.12.43.00	56	63	16	17	22	29
Revisie, reparatie en onderhoud van hydraulisch- en pneumatische motoren en systemen, pompen en compressoren	29.12.92.00	92	74	19	19	20	19

Tabel 6.3 (vervolg)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	2000	2001	2002		2002	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Kranen en dergelijke artikelen	29.13	296	329	80	81	85	87
w.o.							
Vlinderkleppen	29.13.13.75	71	80	19	23	.	.
Kranen, excl. sanitaire, voor C.V., regel-, schuif-, klep- en kogelafsluiters, plugkranen, vlinderkleppen of membraanafsluiters	29.13.13.80	45	43	11	x	x	x
Lagers, getande overbrengingen en drijfwerkelementen	29.14	167	194	52	48	45	45
Hijs-, hef- en transportwerktuigen	29.22	1 600	1 660	403	407	428	376
w.o.							
Kranen, hijsmachines en -toestellen ontworpen voor montage op een wegvoertuig (hoog en laagwerkers)	29.22.14.60	92	99	28	20	24	20
Elektrisch aangedreven personen- en goederenliften, incl. bakkenliften	29.22.16.30	171	134	30	28	41	32
Continu werkende transportinrichtingen met banden voor stort- en stukgoederen, excl. pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.70	114	109	22	32	25	28
Continu werkende transportinrichtingen met rollenbanen/castors, excl. pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.93	37	67	x	22	18	17
Continu werkende transportinrichtingen, excl. met bakken, banden en rollenbanen/castors of pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.95	90	124	28	32	26	22
Hef-, hijs-, laad- en losmachines en -toestellen, incl. laadtoestellen voor hoogovens en manipulatoren voor smeedinrichtingen	29.22.18.70	220	78	14	26	46	35
Delen van hefwerktuigen, hefurucks en transportwagentjes met hef en hanteerinrichting, transport-, laad-.en losinrichtingen of toestellen	29.22.19.30	113	165	51	28	29	29
Revisie, reparatie en onderhoud van hef-, hijs- en transportwerktuigen (incl. goederen- en personenliften)	29.22.92.00	237	246	62	61	70	70
Machines en apparaten voor koeltechniek en klimaatregeling, voor niet- huish. gebruik	29.23	815	785	213	179	208	219
w.o.							
Warmtewisselaars	29.23.11.30	73	80	19	16	18	31
Toestellen voor het filtreren of zuiveren van lucht	29.23.14.10	81	73	19	14	22	19
Het installeren van machines en apparaten voor de industriële koeltechniek en klimaatregeling	29.23.91.00	201	176	53	39	50	52
Revisie, reparatie en onderhoud van machines en apparaten voor de industriële koeltechniek en klimaatregeling	29.23.92.00	110	112	27	29	27	29
Overige machines en apparaten voor algemeen gebruik, n.e.g.	29.24	1 360	1 428	367	345	334	317
w.o.							
Toestellen voor het filtreren of zuiveren van water	29.24.12.30	146	132	27	39	16	23
Verpakkingsmachines, excl. voor het vullen, sluiten, capsuleren of etiketteren van verpakkingen en het persen van koolzuur in dranken	29.24.21.70	187	173	48	40	42	36
Thermische apparaten, inrichtingen en systemen voor de industrie	29.24.40.70	165	213	60	50	60	38
Onderdelen voor filters en toestellen voor het filteren of zuiveren van vloeistoffen, lucht en andere gassen	29.24.52.50	43	58	13	15	18	17
Onderdelen voor machines en toestellen van metaal, excl. elektrische of voorzien van elektrische onderdelen n.e.g.	29.24.54.00	397	379	99	87	105	97
Revisie, reparatie en onderhoud van overige machines en apparaten voor algemeen gebruik, n.e.g.	29.24.92.00	191	188	43	44	27	26
Andere machines en werktuigen voor de land- of bosbouw (geen tractoren)	29.32	756	710	186	156	187	181
w.o.							
Machines voor land-, tuin- of bosbouw, excl. ploegen, eggen, cultivators, zaai-, plant- of pootmachines en meststoffenverspreiders	29.32.15.00	48	49	13	11	19	13
Machines voor het reinigen of sorteren van eieren, vruchten of andere landbouwproducten	29.32.61.00	95	100	24	25	22	25
Machines voor het bereiden van veevoeder	29.32.63.36	50	50	13	15	13	13
Machines en toestellen voor de land-, bosbouw en bijenteelt, excl. voor veevoederbereiding, pluimveeteelt en automatische drinkbakken	29.32.65.50	61	68	16	17	14	18
Onderdelen voor oogst-, dorst-, pers-, maai-, reiniging- en sorteermachines	29.32.70.50	59	76	20	19	21	21
Gereedschapswerktuigen	29.4	413	354	96	73	73	84
Machines voor de winning van delfstoffen en voor de bouw	29.52	196	182	48	38	37	33
w.o.							
Onderdelen voor bulldozers, schrapers, walsen, hijskranen, takelwagens, heima-chines, sneeuwruimers, kolenploegen, machines voor grond, mineralen, e.d.	29.52.61.50	92	74	20	13	x	x

Tabel 6.3 (vervolg)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	2000	2001		2002		
			2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾	
mln euro							
Machines voor de productie van voedings- en genotmiddelen	29.53	790	804	214	187	206	176
w.o.							
Machines en toestellen voor het industrieel vervaardigen van deegwaren	29.53.16.15	53	59	13	15	x	13
Machines en toestellen voor het industrieel bewerken of verwerken van vlees	29.53.16.50	181	212	65	45	50	44
Machines en toestellen voor de industriële bereiding van vruchten of groenten	29.53.16.60	58	66	17	16	18	15
Machines voor de industriële behandeling of bereiding van koffie, thee, dranken en voedingsmiddelen, excl. brouwerijen	29.53.16.70	60	56	16	13	13	13
Onderdelen voor machines en toestellen voor de voedingsmiddelen- en dranken-industrie, brood- en banketbakkerijen, excl. voor bewerking van vetten en oliën	29.53.22.50	116	140	34	35	27	26
Machines voor de productie van textiel, kleding en leer	29.54	79	79	18	14	16	12
Overige machines, apparaten en werktuigen voor specifieke doeleinden	29.56	3 974	3 024	913	486	852	585
w.o.							
Vormen (matrijzen) voor het spuit- of persgieten van rubber of kunststof	29.56.24.70	82	88	26	22	25	19
Machines voor het mengen, kneden, breken, malen, ziften, homogeniseren, emulgeren of roeren, excl. robots	29.56.25.65	75	72	22	16	19	14
(Montage)machines, mechanische toestellen, zoals voor verfrissen lucht via verdampen, producten van diverse soorten schakelingen, systemen voor openen van garagedeuren e.d.	29.56.25.90	x	x	x	223	x	x
Revisie, reparatie en onderhoud van speciaal machines, -apparaten en -werktuigen voor specifieke industriële activiteiten	29.56.92.00	124	x	x	x	x	x
Niet-elektrische huishoudapparaten	29.72	154	162	37	35	33	37
w.o.							
Luchtverhitters en/of luchtverspreiders voorzien van ventilator of blaasinrichting met motor, excl. met elektrische warmtebron	29.72.13.00	66	81	18	18	16	20
Kantoormachines en computers	30	x	x	x	x	294	260
w.v.							
Kantoormachines, alsmede delen daarvan	30.01	x	x	x	x	x	x
Computers en andere informatieverwerkende machines	30.02	x	x	x	x	.	128
Elektrische machines en apparaten, n.e.g.	31	3 319	933	820	822	715	682
w.o.							
Elektromotoren, elektrischegeneratoren en elektrischetransformatoren	31.1	529	457	119	87	106	117
w.o.							
Schakel- en verdeelinrichtingen	31.2	981	1 018	217	285	197	191
w.o.							
Schakelaars, spanning max. 1 kV, excl. vermogensschakelaars	31.20.25.00	200	187	48	45	36	34
Borden, (installatie)panelen, schakelkasten, verdelers, meterbevestigingsplaten, voor elektrische bediening/verdeling van elektrische stroom, spanning max. 1 kV	31.20.31.70	261	266	68	63	31	33
Geïsoleerd kabel en draad	31.3	632	638	182	148	122	103
w.o.							
Coaxiaalkabel en andere coaxiale geleiders van elektriciteit, data- en besturingskabels	31.30.12.00	54	54	14	15	11	10
Draad en kabel voor telecommunicatie, spanning max. 80 V	31.30.13.30	91	70	20	13	12	8
Draad en kabel, 80 V < spanning <= 1kV	31.30.13.70	236	242	64	58	56	50
Lichtreclames, verlichte aanwijzingsborden e.d. artikelen	31.50.24.00	91	86	23	20	24	18
Luchters en andere elektrische plafond- en wandlampen voor huishoudelijk gebruik	31.50.25.30	104	104	28	22	22	24
Elektrische machines en toest. met een eigen functie, excl. deeltjesversnellers, signaalgeneratoren, toest. voor galvanotechniek, elektrolyse of elektrofosforese	31.62.13.90	132	156	37	47	31	22
Radio-, televisie- en telecommunicatieapparatuur	32	x	2 046	x	435	177	189
w.o.							
Gedrukte meervoudige schakelingen met stroomvoerende elementen en contacten	32.10.30.50	198	132	26	27	x	x
Delen voor elektronische geïntegreerde schakelingen en micro-assemblages	32.10.73.70	47	47	14	9	17	14
Medische apparatuur en instrumenten, precisie- en optische instrumenten	33	3 074	3 410	884	775	808	751
w.o.							
Medische apparatuur en instrumenten en orthopedische artikelen	33.1	1 458	1 820	456	411	431	400
w.o.							
Orthopedische en prothese artikelen/toestellen voor behandeling van botbreuken en voor verhelpen/verlichten van gebreken/kwalen	33.10.17.39	62	75	18	17	11	10
Tandprothesen en orthodontische artikelen, excl. kunststanden	33.10.17.59	74	76	19	17	19	16
Prothesen, excl. tand- en gewrichtsprothesen	33.10.17.90	53	57	15	13	x	

Tabel 6.3 (slot)
Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	2000	2001	2002		2002	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
<i>Meet-, regel- en controleapparatuur (excl. voor de bewaking van industriële processen)</i>	33.2	1 138	1 104	298	246	280	244
w.o.							
Elektronische doorstromingsmeters	33.20.52.35	128	142	39	32	33	34
Installatie van meet-, regel-, controle- en besturingsapparatuur, excl. voor bewaking of besturing van industriële processen	33.20.91.00	117	156	42	40	35	32
Ontwerpen en assembleren van meet-, regel-, controle- en besturingsapparatuur voor ir	33.30.10.00	192	237	64	54	51	57
<i>Optische instrumenten en foto- en filmmapparatuur</i>	33.4	286	250	67	64	45	48
w.o.							
Brillenglazen, afgewerkt aan beide zijden, voor verbetering van gezichtsstoornissen, excl. unifocale	33.40.11.59	52	50	12	13	12	13
Motorvoertuigen, aanhangwagens en opleggers	34	6 305	6 145	1 635	1 365	1 592	1 445
w.o.							
<i>Motorvoertuigen</i>	34.1	4 611	4 387	1 143	980	1 125	1 044
<i>Carrosserieën voor motorvoertuigen; aanhangwagens en opleggers</i>	34.2	756	756	208	163	197	156
w.o.							
Carrosserieën incl. cabines voor auto's en andere motorvoertuigen, voor personenvervoer < 10 personen, incl. bestuurder	34.20.10.30	107	120	35	22	34	26
Carrosserieën incl. cabines voor auto's en andere motorvoertuigen, excl. voor personenvervoer voor minder dan 10 personen	34.20.10.50	161	141	39	32	34	27
Containers en dergelijke laadkisten, incl. tankcontainers, ingericht en uitgerust voor het vervoer met ongeacht welk vervoermiddel	34.20.21.00	40	38	10	8	9	9
Aanhangwagens en opleggers voor goederenvervoer	34.20.23.00	329	317	87	68	87	70
<i>Delen en toebehoren voor automobielen en motoren daarvan (excl. elektrische)</i>	34.3	939	1 002	284	223	271	245
w.o.							
Delen voor zuigermotoren met vonkontsteking, excl. voor luchtvaartuigmotoren	34.30.11.00	72	69	20	14	19	15
Delen en toebehoren voor carrosserieën en cabines, excl. veiligheidsgordels	34.30.30.90	200	208	57	42	56	49
Overige transportmiddelen (incl. onderdelen)	35	2 998	3 335	783	830	741	539
w.o.							
<i>Schepen</i>	35.11	1 743	1 892	379	466	284	225
w.o.							
Nieuwbouw van zeegaande algemene ladingschepen, groter dan 100 GT	35.11.24.30	475	271	38	48	63	.
Reparatie, onderhoud en scheepsschilderwerken aan binnenvaart- en zee- gaande schepen en ander drijvend materieel, excl. sport- en recreatievaartuigen	35.11.91.00	405	531	130	138	92	82
<i>Plezier- en sportvaartuigen</i>	35.12	274	284	90	100	139	81
w.o.							
Motorboten en -jachten, zeegaand, excl. met buitenboordmotor	35.12.13.30	148	162	61	52	104	x
<i>Rollend materieel voor spoor- en tramwegen</i>	35.2	44	95	15	27	22	x
<i>Lucht- en ruimtevaartuigen</i>	35.3	390	459	116	118	111	94
w.o.							
Delen voor luchtvaartuigen met en zonder voortbewegingsmechanisme e.a. vlieg- en ruimtevaartuigen, excl. propellers, rotors en landingsgestellen	35.30.50.90	242	274	71	71	63	52
Reparatie en onderhoud van luchtvaartuigen en motoren voor luchtvaartuigen	35.30.91.00	111	154	39	38	39	35
<i>Motorrijwielen</i>	35.41	35	43	12	10	15	11
<i>Rijwielen</i>	35.42	475	476	145	88	148	92
w.o.							
Fietsen met kogellagers, zonder hulpmotor, incl. bakfietsen	35.42.10.50	427	427	131	77	135	82
<i>Invalidenwagens</i>	35.43	x	x	x	x	.	.
<i>Overige transportmiddelen n.e.g.</i>	35.5	33	83	24	20	.	.

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

Het volume van de bruto toegevoegde waarde is in het derde kwartaal van 2002 al weer lager dan een jaar eerder. In november 2002 daalt het volume van de gemiddelde dagproductie, vergeleken met november 2001. De orderontvangst vertoont een voor de tijd van het jaar gebruikelijke afname in december. Echter de bedrijvigheid valt zeer fors terug. Al met al is de stemming verslechterd. Voor het eerste kwartaal van 2003 rekenen de ondernemers op een stabiele bedrijvigheid een toename van de buitenlandse afzet en een reductie van het aantal personeelsleden.

Bruto toegevoegde waarde daalt

In het derde kwartaal van 2002 is het volume van de bruto toegevoegde waarde 1,2 procent lager dan in hetzelfde kwartaal het jaar daarvoor. Het eerste en tweede kwartaal van 2002 laten eveneens een daling zien van respectievelijk 1,2 en 4,5 procent. In het gehele jaar 2001 bedroeg de daling slechts 0,3 procent. Ook het volume van de gemiddelde dagproductie is weer afgenomen. In november 2002 is dit 1,3 procent lager dan in november 2001. De omzet is met ruim 4 procent gedaald. Gecorrigeerd voor een werkdag minder en de prijsstijging blijft het volume van de gemiddelde dagomzet nagenoeg gelijk (-0,5%).

Orderontvangst neemt af

Van november op december neemt de orderontvangst, met name vanuit het binnenland, af. Dit is echter gebruikelijk voor de tijd van het jaar. De ondernemers geven aan dat hun concurrentiepositie in het vierde kwartaal op de binnenlandse markt gelijk is gebleven. Op de buitenlandse markt is deze volgens hen verslechterd. De bedrijvigheid is van november op december echter zeer fors gedaald, zelfs meer dan gebruikelijk. Mede hierdoor is de orderpositie nog met 1,5 indexpunt toegenomen. Het oordeel van de producenten over de orderontvangst en de orderpositie is fors verslechterd. Bovendien vindt een op de vijf fabrikanten de productiecapaciteit te groot. Verder meldt bijna een op de drie fabrikanten productiebelemmeringen te ondervinden als gevolg van onvoldoende vraag.

Bouwmaterialen-, aardewerk- en glasindustrie

Zowel de binnenlandse als de buitenlandse orderontvangsten dalen van november op december zeer fors. De fabrikanten geven aan dat hun concurrentiepositie op beide markten in het vierde kwartaal is verslechterd. Ook de bedrijvigheid loopt van november op december flink terug; iets meer dan de helft van het panel meldt dat de bedrijvigheid is afgenomen. De orderpositie loopt met bijna 1 indexpunt terug. Over de orderontvangst en de orderpositie is het oordeel van de ondernemers fors verslechterd. Daarnaast vindt per saldo een op de tien fabrikanten de voorraad gereed product te groot. Verder geeft een op de vier producenten aan productie belemmeringen te ondervinden door onvoldoende vraag. Het kwartaal ervoor was dat er nog een op de drie. Voor het eerste kwartaal van 2003 verwachten ze een lichte toename van de bedrijvigheid, maar een afname van de buitenlandse afzet. Ongeveer een op de vier ondernemers verwacht een daling in het aantal werknemers. Verder voorzien ze een stijging van de afzetprijzen.

Timmerindustrie

Van november op december daalt vooral de binnenlandse orderontvangst fors. De producenten vinden echter dat hun concurrentiepositie in het vierde kwartaal van 2002 gelijk is gebleven. Wel daalt de bedrijvigheid in december fors ten opzichte van november. Daarentegen blijft de index van de orderpositie gelijk. Over de orderpositie zijn de ondernemers wat beter te spreken, maar over de orderontvangst juist wat minder. Daarnaast vindt een op de tien fabrikanten de productiecapaciteit te groot. Bovendien meldt een op de drie producenten productiebelemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag. Al met al blijft de stemming pessimistisch. De fabrikanten verwachten voor het eerste kwartaal van 2003 een afname van de buitenlandse afzet en een lichte afname van de bedrijvigheid. Verder voorzien ze een lichte prijsstijging. Tot slot verwacht een op de drie producenten een krimp in het personeelsbestand.

Meubelindustrie

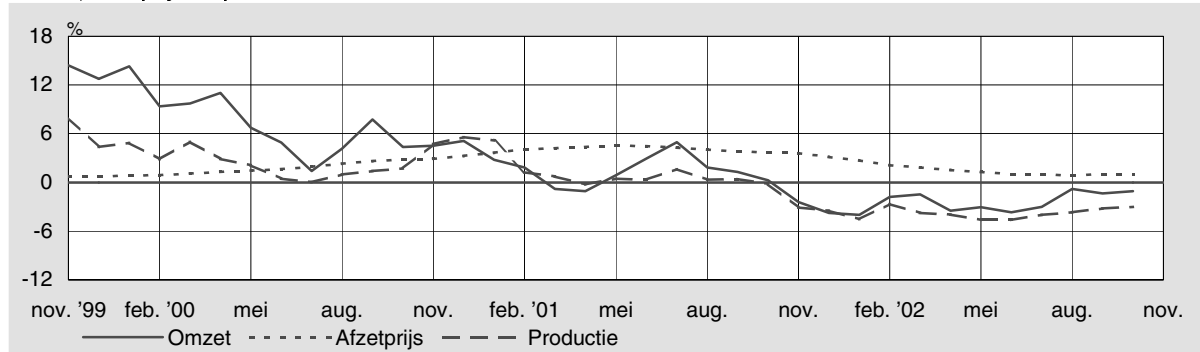
Ten opzichte van november is in december 2002 de orderontvangst uit het buitenland toegenomen. Ook die uit het binnenland is enigszins gestegen. In het vierde kwartaal is de concurrentiepositie op de binnenlandse markt gelijk gebleven, aldus de fabrikanten. Daarentegen is die op de buitenlandse markt verslechterd. De bedrijvigheid neemt in december 2002 licht af ten opzichte van november. De toename van de orderontvangst bij een wat geringere bedrijvigheid vertaalt zich in de stijging van de index met 3,5 indexpunt. Desondanks beoordelen de fabrikanten de orderontvangst en de orderpositie als fors verslechterd. Ook vindt bijna een op de vier fabrikanten de productiecapaciteit te groot. En onvoldoende vraag zorgt volgens een op de drie ondernemers voor productiebelemmeringen. Voor het eerste kwartaal van 2003 verwachten de ondernemers een zeer forse toename van de buitenlandse afzet. Ook wordt een stijging van de afzetprijzen voorzien. Wat betreft de personeelssterkte verwacht per saldo een op de drie producenten een daling. Verder wordt een lichte afname van de bedrijvigheid verwacht.

Verwachtingen

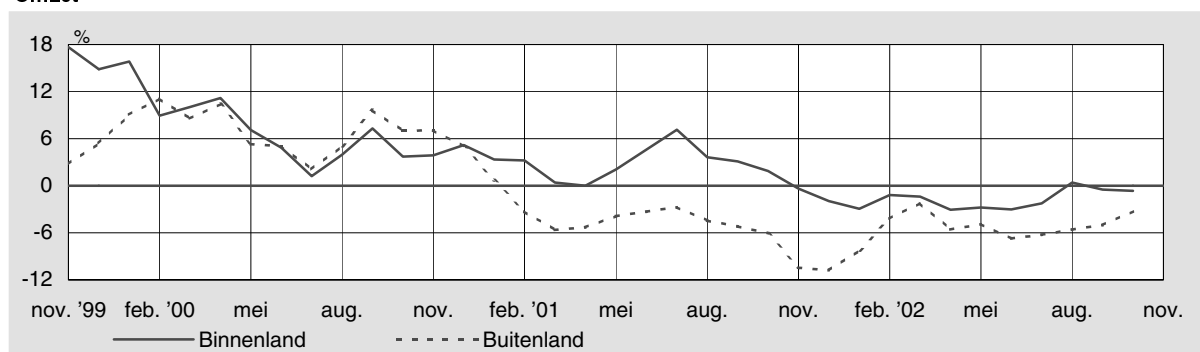
De ondernemers rekenen voor het eerste kwartaal van 2003 op een stabiele bedrijvigheid en hogere afzetprijzen.

Daarnaast verwachten ze een toename van de buitenlandse afzet. Per saldo verwachten drie van de tien fabrikanten een afname van het aantal werknemers.

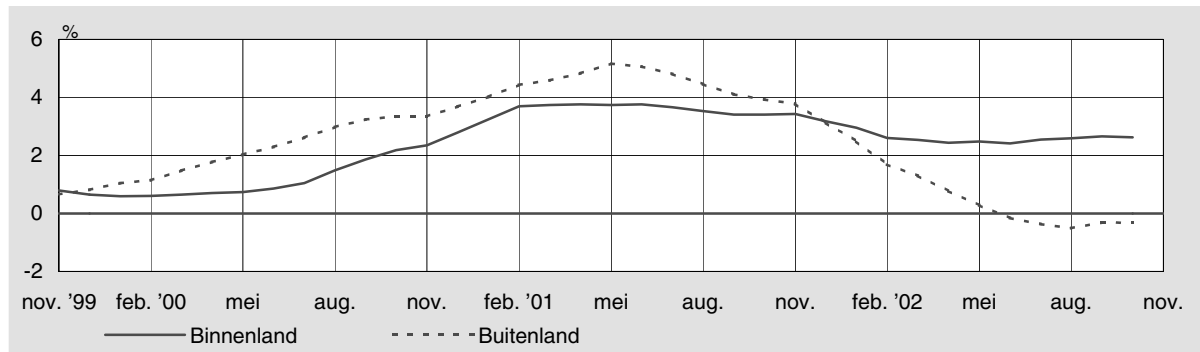
Omzet, afzetprijs en productie

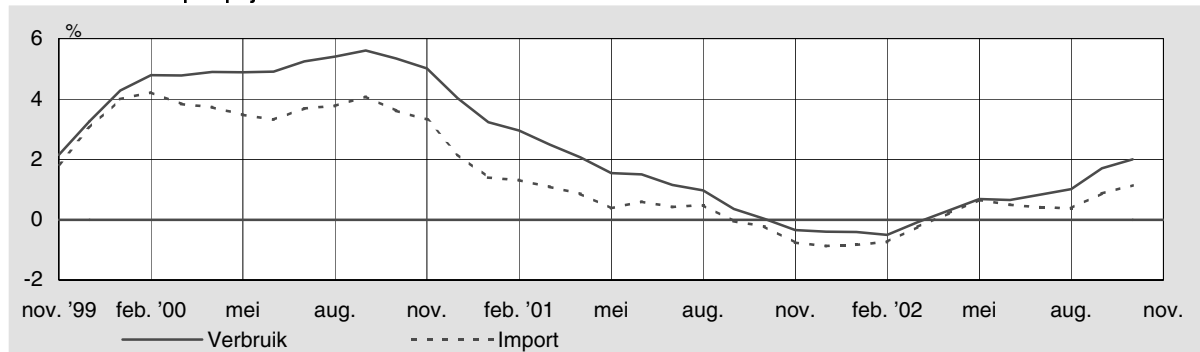
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

Relevante gegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sept.	okt.	nov.	
1995=100												%	
Omzet (waarde)		132,2	132,6	122,2	137,2	137,4	121,5	153,8	147,7	140,6	151,3	141,7	-4,1
binnenland		137,4	139,9	127,1	146,6	146,6	128,0	163,2	158,2	150,9	160,4	151,3	-4,4
buitenland		115,6	109,1	106,6	107,1	107,3	100,6	123,6	114,0	107,2	121,6	110,3	-3,3
Afzetprijs		104,9	109,2	109,7	109,9	110,6	110,6	109,8	109,9	110,7	110,9	111,1	1,0
binnenland		106,4	110,2	110,4	111,0	112,7	113,2	110,9	111,0	113,3	113,6	114,1	2,8
buitenland		103,8	108,4	109,1	109,0	109,0	108,6	108,9	109,0	108,6	108,7	108,6	-0,4
Verbruiksprijs		107,5	108,8	109,0	108,5	109,4	110,1	108,3	108,4	110,6	111,0	110,7	2,1
import		105,5	105,8	106,1	105,4	106,3	106,5	105,4	105,4	106,8	107,0	106,8	1,3
Productie (volume gemiddelde dag)		114,7	114,4	105,5	117,3	118,4	101,6	120,5	121,4	118,7	116,5	119,8	-1,3
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,7	114,4	105,9	118,4	116,0	104,6						-1,2
Aantal bedrijven ²⁾	1000	10,0	10,4			10,5							
Uitgesproken faillissementen	1	82	82	30	20	25	31						
Aantal werkdagen	1	254	254	65	64	61	66	23	22	21	23	21	
Energieverbruik	PJ	43	42	10	11	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Hout- en bouwmaterialen- en overige industrie *

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd.	
		2001	2002	2002				2003		2002		laatste 12 mnd.	
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	dec.	jan.	dec.		jan.
Orderontvangst vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		-4	-3						-10	-22	-13	-8	-3
binnenlandse markt		-4	0						-19	-16	-11	-10	0
buitenlandse markt		-7	-10						0	-44	-22	-3	-10
Bedrijvigheid vorige mnd t.o.v. mnd daarvoor		-2	-3						-12	-22	-7	-23	-3
Bezettingsgraad ³⁾	%	83,5	79,6	81,1	80,8	80,9	79,6	77,1					79,6
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	76	66	72	66	64	63	69					66
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	16	31	24	28	32	33	30					31
tekort aan arbeid	%	6	1	2	3	1	1	0					1
te geringe productiecapaciteit	%	1	1	1	0	1	1	0					1
overige belemmeringen	%	2	2	1	3	2	2	1					2
Orderpositie	⁴⁾	96,2	93,0						94,9	92,4	92,9	94,4	93,0
Beoordelingen: ⁵⁾													
orderontvangst		-21	-32						-21	-34	-28	-38	-32
orderpositie totaal		-17	-25						-18	-37	-28	-39	-25
orderpositie buitenland		-32	-28						-21	-25	-32	-39	-28
productiecapaciteit		8	20	14	19	19	21	19					20
voorraden gereed product		12	7						11	5	4	4	7
Concurrentiepositie afgelopen 3 mnd													
binnenlandse markt		-1	-4	-5	-4	-1	-6	-3					-4
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-5	-5	-6	-13	6	0	-11					-5
buiten Europese Unie		-4	-6	-5	-8	-1	-8	-8					-6
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		3	1	17	-2	-15	6	15					1
bedrijvigheid komende 3 mnd		5	5						-22	2	-15	-2	5
verkoopprijs komende 3 mnd		15	9						33	32	20	13	9
personeelssterkte komende 3 mnd		-9	-26						-21	-24	-35	-29	-26

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het cijfer heeft betrekking op de laatste maand van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juli 2000 = 100. De orderpositie is gemeten in de eerste helft van de verslagmaand

⁵⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

* M.i.v. januari 2003 is de verslagmaand in de Conjunctuurtest één maand opgeschoven (op pagina 8 wordt dit toegelicht)

Tabel 7.3
Industriële verkopen: producten van hout en bouwmaterialen, meubels en overige

	Code	2000	2001	2002			
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
mln euro							
Delfstoffen, excl. metaalertsen, aardolie, aardgas en turf	14	550	597	155	147	164	153
w.o.							
Kiezelzand, kwartszand of industrieel zand	14.21.11.50	61	63	17	16	20	19
Zand voor de bouw, excl. metaalhoudend	14.21.11.90	54	54	14	13	15	12
Hout en producten van hout en kurk (excl. meubelen), artikelen van riet	20	1 586	1 605	420	384	392	359
w.o.							
Hout, gezaagd, geschaafd of geïmpregneerd	20.1	47	46	13	11	13	10
Fineer, duplex, triplex, multiplex, meubelplaat, spaanplaat en andere panelen of platen	20.2	53	45	12	11	10	10
Schrijn- en timmerwerk voor bouwwerken	20.3	1 108	1 188	313	281	285	249
w.o.							
Ramen en raamkozijnen van hout	20.30.11.10	424	433	119	95	99	92
Deuren van hout en houtvezelplaat, incl. kozijnen en drempels	20.30.11.50	216	217	57	49	52	44
Timmerwerken voor bouwwerken, zoals panelen, wanden, trappen, hout- en dakconstructies e.d., excl. deuren, ramen, kozijnen e.d.	20.30.13.00	195	215	54	49	57	50
Geprefabriceerde bouwwerken van hout	20.30.20.00	220	277	69	77	63	50
Houten emballage	20.4	268	241	62	60	62	64
w.o.							
Pallets en opzetframes voor pallets, van hout	20.40.11.33	175	157	41	40	45	45
Overige artikelen van hout; artikelen van kurk, van riet en van vlechtwerk	20.5	110	85	21	21	21	26
w.o.							
Houtwaren (graf- en crematiekisten, kleerhangers, spoelen, clossen, gordijn- en jaloezierollen, heften voor tafelmessen, excl. opzetframes voor pallets)	20.51.14.50	94	75	19	19	19	20
Overige niet-metaalhoudende minerale producten	26	4 822	4 825	1 319	1 120	1 265	1 121
w.o.							
Vlakglas	26.11	151	168	41	40	36	37
Vuurgepolijst glas, in platen, ongewapend, met reflecterende of absorberende laag, dikte max. 3,5 mm	26.11.12.17	77	81	19	19	18	22
Gevormd en bewerkt vlakglas	26.12	275	253	65	56	62	57
w.o.							
Geharde glasplaten (veiligheidsglas), excl. voor vervoermiddelen	26.12.12.30	56	54	14	12	12	12
Meerwandig glas voor isolatiedoeleinden	26.12.13.30	143	147	37	32	36	31
Glasvezels	26.14	239	223	60	49	55	55
Niet-vuurvaste keramische producten, excl. die voor de bouw	26.2	104	114	29	25	30	26
Keramische tegels en plavuizen	26.3	96	89	24	19	22	18
Bakstenen, tegels en andere bouw materiaal, van gebakken klei	26.4	380	353	104	88	98	86
w.o.							
Bakstenen (niet vuurvast)	26.40.11.10	277	260	77	63	75	62
Cement, kalk en gips	26.5	x	x	x	x	x	x
Werken van beton, gips en cement	26.6	2 257	2 356	656	540	629	522
w.o.							
Bouwblokken en stenen van cement, beton, kalk e.d.	26.61.11.30	165	162	43	38	37	32
Producten van beton voor woning- en utiliteitsbouw, grond-, weg- en water-bouw en agrarische toepassingen, excl. bouwblokken en stenen van beton	26.61.11.50	442	466	138	110	126	106
Geprefabriceerde bouwelementen van beton, zoals heipalen, oplangers, vloer-, wand- en gevelelementen, kolken, putten	26.61.12.00	958	1 026	284	233	254	207
Buizen van beton of kunststeen	26.61.13.00	44	42	12	10	10	8
Stortklaar beton, niet vuurvast	26.63.10.00	434	433	122	100	121	105
Niet-vuurvaste mortel en beton, excl. stortklaar beton	26.64.10.00	70	84	x	17	24	21
Steen en werken daarvan	26.7	x	x	x	x	x	x
Schuur-, slijp- en polijstmiddelen	26.81	x	x	x	x	x	x
Overige niet-metaalhoudende minerale producten n.e.g.	26.82	510	461	120	108	117	117
w.o.							
Bedekkingsmateriaal van asfalt, bitumen, teer en dergelijke producten, op rollen	26.82.12.53	58	60	19	15	15	12
Bitumineuze mengsels van natuurlijk asfalt, natuurlijk bitumen, petroleumbitumen, minerale teer, teerpek of koudasfalt	26.82.13.00	77	31	11	10	25	33

Tabel 7.3 (slot)
Industriële verkopen: producten van hout en bouwmaterialen, meubels en overige

	Code	2000	2001	2002		2002	
				2e kw	3e kw	2e kw	3e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Meubelen; overige goederen en producten n.e.g.	36	2 876	2 856	747	655	687	638
w.o.							
<i>Stoelen, banken en andere zitmeubelen</i>	36.11	657	598	161	128	161	142
w.o.							
Zitmeubelen met metalen onderstel, opgevuld	36.11.11.70	93	88	22	20	21	20
Zitmeubelen met houten romp of geheel van hout, opgevuld	36.11.12.50	231	229	60	49	56	46
Zitmeubelen met kunststof onderstel of geheel van kunststof	36.11.13.00	61	35	x	3	x	.
<i>Kantoor- en winkelmeubilair</i>	36.12	682	643	177	149	157	144
w.o.							
Bureaus (compleet, incl. ladeblok) met metalen onderstel of geheel van metaal, hoogte max. 80 cm	36.12.11.30	127	72	19	15	19	17
Kantoormeubilair, met metalen onderstel of geheel van metaal, hoogte max. 80 cm, excl. bureaus	36.12.11.50	65	88	25	22	24	20
Kantoormeubelen met metalen onderstel of geheel van metaal en hoogte meer dan 80 cm, deurkasten, rolluikkasten en kasten met kleppen	36.12.11.73	71	62	16	14	13	12
Meubels en interieurs met houten onderstel of volledig van hout en betimmeringen van hout, voor bedrijven, cafe's, winkels, schepen e.d.	36.12.13.00	341	366	103	86	85	81
<i>Keukenmeubelen</i>	36.13	267	251	67	57	68	54
w.o.							
Keukenelementen met houten onderstel of volledig van hout	36.13.10.50	241	226	59	52	x	47
<i>Andere meubelen</i>	36.14	559	543	140	125	116	112
w.o.							
Meubelen met metalen onderstel of volledig van metaal, excl. zitmeubelen, kantoormeubelen e.d.	36.14.11.00	198	194	48	47	44	47
Slaapkamermeubelen met houten onderstel of volledig van hout	36.14.12.30	69	60	15	14	13	11
Woonkamermeubelen met houten onderstel of volledig van hout, zoals tafels, bergmeubelen en kleinmeubelen	36.14.12.50	109	104	27	24	23	19
Meubelen met kunststof onderstel of volledig van kunststof, excl. zitmeubels	36.14.14.30	55	43	15	8	x	x
Delen voor meubelen van hout, excl. voor zitmeubelen	36.14.15.50	47	48	12	10	9	9
<i>Matrassen</i>	36.15	150	154	37	35	32	28
w.o.							
Springbakken, spiraalmatrassen en andere bedbodems	36.15.11.00	59	58	14	13	13	11
Matrassen met binnenvulling	36.15.12.70	59	63	15	14	13	12
<i>Sieraden en munten</i>	36.2	67	54	14	11	8	7
<i>Muziekinstrumenten</i>	36.3	17	24	6	5	6	6
<i>Sportartikelen</i>	36.4	24	29	8	7	7	13
<i>Spellen en speelgoed</i>	36.5	48	55	13	13	13	16
<i>Overige producten n.e.g.</i>	36.6	405	506	124	125	118	115

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen regelmatig één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
De sociale werkvoorziening in 2000	Margot de Bontridder	december 2002
Het world wide web in de industrie 1995-2002	Kees van den Berg Masja van Bommel	juli 2002
Bedrijfsopleidingen in de industrie	Martje Roessingh	april 2002
Industriële innovatie, deel 2: loont innoveren?	Gerhard Meinen	februari 2002
Industriële innovatie, deel 1: ontwikkelingen tot en met 1999	Gerhard Meinen	januari 2002
Ontwikkelingen in de sociale werkvoorziening	Margot de Steur	november 2001
Elektronische netwerken in de industrie 1995-2001	Kees van den Berg Masja van Bommel	oktober 2001
De gevolgen van MKZ voor de slachterijen en vleesverwerking	Margot de Steur	september 2001
Vacatures in de Industrie	Martje Roessingh	april 2001
Innovatie bij groot en klein	Gerhard Meinen	april 2001
Investeringsverwachtingen industrie 2000 en 2001	Petra Brocke	maart 2001
De Nederlandse tabakverwerkende industrie	Margot de Steur	januari 2001
Conjunctuuronderzoek MKB Industriemonitor 2000	Marjolein van Eekelen	november 2000
De invloed van grote buitenlandse ondernemingen in de Nederlandse economie	Bert Diederén	oktober 2000
Bedrijfsafvalstoffen vrijgekomen bij de nijverheid, 1998	René Jolly, Paul Klein	september 2000
Investeringsverwachtingen voor 2000 en 2001	André Meurink	juli 2000
Internet in de Industrie 1995-2000	Kees van den Berg Andries Kuipers	juli 2000
Geheimhouding bij bedrijfsstatistieken van het CBS: Geheimhoudingsmodule 2000	Wim Koopman Ab Mulder	juli 2000
Bouwen en bouwmaterialen	Willem Heijnen	juni 2000
De top vijf van de industrie in 1999	Willem Heijnen	mei 2000
Export, groei en winstgevendheid	Robert Goedegebuure	april 2000
Innovatie en provincie	Hans Langenberg	maart 2000
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 2000	André Meurink	februari 2000
De auto-industrie	Willem Heijnen	januari 2000

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Meer informatie over deze producttabellen vindt u op "Statline" in de tabel "Verkopen industriële producten". U kunt Statline vinden op onze website: <http://www.cbs.nl>.

Het nummer van de Industriemonitor dat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode	Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor
2002	3 ^e kw	februari 2003
	2 ^e kw	februari 2003
	1 ^e kw	november 2002
2001	jaar	juli 2002
	jaar	februari 2003
	4 ^e kw	september 2002
	3 ^e kw	februari 2003
	2 ^e kw	februari 2003
	1 ^e kw	november 2002
2000	jaar	juli 2002
	jaar	februari 2003
	4 ^e kw	september 2002
	3 ^e kw	juni 2002
	2 ^e kw	februari 2002
	1 ^e kw	november 2001
1999	jaar	juli 2001
	jaar	februari 2002
	4 ^e kw	augustus 2001
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1998	jaar	juli 2000
	jaar	juli 2000
	4 ^e kw	juni 2000
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1997	jaar	juli 1999
	jaar	juli 1999
	4 ^e kw	juni 1999
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1996	jaar	september 1998
	jaar	september 1998
	4 ^e kw	april 1997
	3 ^e kw	februari 2000
	2 ^e kw	november 1996
	1 ^e kw	september 1999

Informatieservice

Het CBS: betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al meer dan 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op internet is veel informatie te vinden. Hier vindt u Statline, de voor het publiek toegankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

De Infoservice

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infoservice. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u bij deze dienst terecht.

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volumeontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (bp)

Bruto Binnenlands Product tegen basisprijzen. Dit is exclusief het saldo van productgebonden indirecte belastingen en de productgebonden prijsverlagende subsidies.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividenduitkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1 700 ondernemen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête –de Conjunctuurtest– heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvigheid, orderontvangst, voorraden, orderpositie etc. zich van maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de

vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met een drieledige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand

Het niveau van de productie is vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven/ afgenomen.

Beoordeling orderontvangst

De totale orderontvangst¹ in de vorige maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling orderpositie

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling productiecapaciteit

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedraagt momenteel ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

Onze concurrentiepositie³ in het afgelopen kwartaal is op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand

De waarde van de orderontvangst¹ is vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

Orderpositie

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet / verkopen'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en / of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

Vervolg:

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Productiebelemmeringen

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid

Het gemiddelde productieniveau zal in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen.

Verwachting buitenlandse afzet

De buitenlandse afzet zal dit kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting personeelssterkte

Onze personeelssterkte zal in de komende drie maanden naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting verkoopprijs

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen.

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurtest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan. Het producentenvertrouwen kan variëren tussen -10 en 10.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1 000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene economische situatie en de eigen financiële situatie. Van

iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden bepaald. Het Consumentenvertrouwen wordt uitgedrukt als het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule= 10^{15} joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas.

Faillissementen

Het gaat bij de reeks Faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd.

Geregistreeerde werklozen

Onder de geregistreeerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden.

Invoer van goederen en diensten

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantiepremies die op het vervoer tot het punt van inkling in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers in rekening gebrachte accijnzen, verbruiksbelastingen,

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers.

Producentenprijzen industrie

De Statistiek producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight).

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continuïteitsproblemen. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd.

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegerekend.

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen.

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor.

<i>SBI</i>	<i>Rubriek in Industriemonitor</i>
	<i>Voedings- en genotmiddelenindustrie</i>
15	Voedingsmiddelen- en drankenindustrie
16	Tabakverwerkende industrie
	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
17	Textielindustrie
18	Kleding- en bontindustrie
19	Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
	<i>Papier- en grafische industrie</i>
21	Papier(waren)- en karton(waren)industrie
22	Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
23	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
24	Chemische industrie
25	Rubber- en kunststofverwerkende industrie
	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
27	Basismetaleenindustrie
28	Metaalproductenindustrie
29	Machine- en apparatenindustrie
30	Kantoormachine- en computerindustrie
31	Elektrische machines en apparatenindustrie
32	Audio-, video- en telecommunicatie- apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
20	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
26	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie
36	Meubel- en overige industrie

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 569 blz., € 25,-, incl. StatLine cd-rom.

ISSN 0924-2686. Kengetal: A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Wekelijks, ca. 10 blz. € 72,25 per jaar.

ISSN 0166-9680.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare wijze een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde.

Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 212 blz., € 14,25.

ISSN 1386 – 1042. Kengetal: P-19.

Kennis en economie 2001

Kennis wordt tegenwoordig als de vierde productiefactor gezien naast de traditionele factoren: land, arbeid en kapitaal. In de publicatie *Kennis en economie 2001* staan de uitkomsten van de R&D-enquête over 1999 centraal. Naast de vergelijking met Nederlandse gegevens van voorgaande jaren, worden de uitkomsten ook in een internationaal perspectief geplaatst: de cijfers van andere landen binnen de EU en de OESO worden hier ook gepresenteerd.

Jaarlijks, 200 blz., € 28,50.

ISBN 903572955 2. Kengetal: K-300

De digitale economie 2002

Deze nieuwe CBS-publicatie beschrijft de omvang en groei van de binnenlandse ICT-sector. Het gebruik van internet door huishoudens. De activiteiten door het Nederlandse bedrijfsleven op internet en andere elektronische netwerken. Daarnaast worden genoemde ontwikkelingen in Nederland vergeleken met die in de ons omringende landen.

Jaarlijks, 186 blz., € 15,75. Kengetal: P-34.

ISSN 1568-2773.

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en overheid.

Jaarlijks, 248 blz. € 41,50. Kengetal: P-2.

ISSN 0168-3489.

De Nederlandse conjunctuur

Met de in 2000 opgestarte publicatie *De Nederlandse conjunctuur* wordt op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

Kwartaal, 34,85 per jaar.

ISSN 1566-3191. Kengetal: P-104

Maandstatistieken

Het CBS publiceert nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

Sociaal-Economische Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 80 blz., € 112,25 per jaar.

ISSN 0168-549X. Kengetal: V-4.

Maandstatistiek van de Prijzen

Maandelijks, ca. 115 blz., € 112,25 per jaar.

ISSN 0166-9486. Kengetal: U-2.

Financiële Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 50 blz., € 94,80 per jaar.

ISSN 1381-6780, Kengetal: O-1.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken. Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl/> of direct via: <http://StatLine.cbs.nl/>

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.

10 keer per jaar. € 87,65 per jaar, € 10,75 per exemplaar.

Kengetal: A159cd.

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.